

Erfaringer om hvordan møte ungdom under koronakrisen,
når møtepunktene manglet.

En kvalitativ undersøkelse av diakoners, helsesykepleieres og
en katekets erfaring av samtaler med ungdom under
koronapandemien

Kristina Eilertsen Pettersen

VID vitenskapelige høyskole

Diakonhjemmet høyskole

Masteroppgave

MADIA 599 - Master i Diakoni

Antall ord: 22986

Dato 15.11.2021

Ensomhet

Ensomhet sier du. Det
Er greit med litt
Ensomhet bare det ikke
Blir for mye. Da åpner jeg
Døren
Og roper ut i natten: kom
Inn
Kom inn – her er ensomhet
Nok
For to! Ja for fire! Og
På riktig ille dager brøler
Jeg: her er ensomhet nok
For et helt orkester!

Arild Nyquist, 1979

Opphavsrettigheter

Forfatteren har opphavsrettighetene til rapporten.
Nedlastinger for privat bruk er tillatt.

Sammendrag

Hovedtemaet for denne masteroppgaven er hvordan en kan møte ungdom under koronakrisen når de fysiske møtepunktene mangler.

I februar 2020 kom det en pandemi til Norge, korona pandemien. Denne resulterte i at regjeringen valgte å innføre de mest omfattende tiltakene siden andre verdenskrig. I mars 2020 stengte landets skoler, barnehager og en god del bedrifter. Mange ble arbeidsledig, det var mange som ble permittert fra jobben og mange hadde hjemmeskole og hjemmeundervisning.

Gjennom oppgaven ønsker jeg å undersøke hvilke erfaringer fire diakoner, tre helsesykepleiere og en kateket fikk i denne tiden når korona pandemien herjet som verst i landet vårt. Jeg var nysgjerrig på hvordan de klarte å møte ungdom og om deres erfaringer kan brukes videre i diakonalt arbeid med ungdom. Deres erfaringer danner grunnlaget for det empiriske materialet i denne studien.

Datamaterialet består av individuelle dybdeintervjuer og analysen av intervjuene viser at ungdom har et sterkt behov for å bli sett og bekreftet, enten det er på sosiale medier eller i den virkelige verden. Temaet ensomhet var noe som ofte gikk igjen i samtalene med ungdommene og dette kan være en naturlig årsak på grunn av den isoleringen vi alle ble satt i, når hele Norge stengte ned og vår kontakt med andre skulle begrenses. Ungdommene er på et sted i livet som vi kan kalle en livskrise, der de er spesielt sårbare og trenger ekstra bekræftelse på at de er gode nok som de er, fra venner og bekjente rundt seg. Når det sosiale nettverket blir innskrenket er det naturlig at det vil oppstå noen konsekvenser av det.

Jeg har valgt å intervjuer ulike yrkesgrupper som arbeider med ungdom fordi jeg tenker at tverrfaglig samarbeid og deling av erfaringer gjør oss sterkere. Sammen kan vi nå flere ungdommer, forebygge problemer og være trygge voksne i deres livssituasjon.

Summary

The main theme of this master thesis is how to meet young people during the Covid-19 crisis when the physical meeting points are not available.

In February 2020, the Covid-19 pandemic arrived in Norway. This resulted in the government choosing to introduce the most comprehensive measures since World War II. In March 2020, the country's schools, kindergartens and a good number of companies closed. Many became unemployed, many were laid off from work, and many had to contend with homeschooling.

Through this thesis, I want to investigate what experiences four deacons, three health nurses and a catechist had during the time when the Corona pandemic was at its peak in our country. I was curious about how they managed to meet young people and whether their experiences can be used further in diaconal work with young people. Their experiences form the basis of the empirical material in this study.

The data consists of individual in-depth interviews, and the analysis of the interviews shows that young people have a strong need to be seen and acknowledged, whether it is on social media or in everyday life. Loneliness was a recurring theme in conversations with young people, and a natural reason for this could be the isolation we were all put in when all of Norway shut down and our contact with others was limited. Young people are in a place in life that we can call a crisis of life, where they are particularly vulnerable, and need extra confirmation that they are good enough as they are from friends and acquaintances around them. When our social network is restricted, it is natural that there would be some consequences.

I have chosen to interview different occupational groups that work with young people because I think that interdisciplinary collaboration and sharing of experiences makes us stronger. Together we can reach more young people, prevent problems and be safe adults in their lives.

Forord

Masteroppgaven ble så vidt påbegynt våren 2019. Etter hvert som tiden har gått, har problemstillingen forandret seg noe, selv om hovedtemaet jeg ønsket å fokusere på, var ungdom. Intervjuinnsamlingen ble gjort i tidsrommet september-oktober 2021 og etter dette har det vært en skikkelig intensiv skriveperiode. Det har vært en lærerik, men også utfordrende og strevsom prosess. Spesielt å skulle kombinere studie med jobb og familieliv.

Det er mange jeg ønsker å rette en takk til i forbindelse med denne oppgaven. Først av alt vil jeg rette en stor takk til mine åtte informanter som var villige til å stille til intervju. Takk for deres åpenhet og vilje til å dele av deres erfaringer.

Tusen takk til alle dere som har lest korrektur, det har vært gull verdt! Jeg ønsker også å takke min familie som har holdt ut med meg gjennom denne prosessen og ikke minst mine tre tålmodige barn, som har lurt på hvorfor jeg har måttet bruke så mye tid på en oppgave.

Takk til friidrettsgruppen i Ballangen som har gitt meg godt humør og oppbakking på alt og ingen ting og dratt meg med ut én til to ganger i uken. Det har hjulpet på å få luftet kropp og hodet i en lang periode med skriving.

Takk til min stemor Inger for hjelp med intervjuguiden og andre faglige diskusjoner om oppgaven.

Takk til min veileder Kari Jordheim, som har vært til stede når jeg har ringt eller sendt mail om ting jeg har lurt på og ikke minst, takk til min arbeidsgiver som har lagt ting til rette for meg, spesielt den siste tiden av skriveprosessen.

Ballangen, november. 2021

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	1
1.1	Tematikk for oppgaven.....	1
1.2	Hvorfor skrive om utfordringer ved samtale med ungdom i koronakrisen?	2
1.3	Problemstilling	2
1.4	Kontekststed for oppgaven	3
1.5	Avgrensning	4
2	Konsekvenser av koronapandemien	5
3	Teoretiske perspektiver	7
3.1	Diakonale perspektiver	7
3.1.1	Diakonens arbeidsoppgaver	8
3.1.2	Inkluderende fellesskap	9
3.1.3	Anerkjennelse og myndiggjøring	10
3.1.4	Mennesker i krise og religiøsitet	10
3.2	Ungdomstiden	11
3.2.1	Ungdomstiden, en sårbar tid	11
3.2.2	Trenger bekreftelse og anerkjennelse	12
3.3	Isolasjon og ensomhet	12
3.4	Samtale – sjelesorg.....	13
3.4.1	Verbal og nonverbal kommunikasjon og aktiv lytting	14
3.4.2	Møteplasser og samtalesteder for ungdom i dag.....	15
3.4.3	Taushetsplikt og personvern	16
3.5	Samarbeid	17
4	Metode	18
4.1	Valg av kvalitativ metode.....	18
4.2	Forskningsetiske retningslinjer	18
4.3	Intervju.....	20
4.4	Fenomenologi som forskningsdesign	21
4.5	Makt som intervjuer	21
4.6	Rekrutteringsstrategi.....	21
4.7	Presentasjon av informantene	22
4.8	Gjennomføringen av intervjuene.....	23

4.9	Transkribering av intervjuene	25
4.10	Analyseprosessen og analysemetode	25
4.11	Etiske perspektiver.....	26
4.12	NSD søknad.....	28
4.13	Svakheter i studien.....	28
5	Analyse av empiriske funn.....	29
5.1	Innledning i analysearbeidet	29
5.2	Konsekvenser av pandemien.....	29
5.2.1	Mistet viktig sosial kompetanse	30
5.2.2	Noen møtepunkter, men «mistet mange på veien»	31
5.2.3	Mindre «sett»	31
5.2.4	Ting som var vanskelig, ble mer vanskelig	31
5.2.5	«Presset» på sosiale medier	32
5.2.6	Positivt.....	33
5.3	Temaene i samtalene	33
5.4	Hvordan har en fått kontakt med ungdom?	34
5.4.1	Sosiale medier	34
5.4.2	Andre samtalesteder	38
5.5	Erfaringer fra samarbeid	42
5.5.1	Utfordring ved samarbeid	42
5.5.2	Samarbeid skole og frokostkafé	42
5.5.3	Samarbeid skole og diakon.....	43
5.5.4	Samarbeid kommunal klubb og diakon.....	43
5.5.5	Hvem samarbeider diakoner, kateketer og helsesykepleiere med?.....	43
5.6	Tips til diakoner og andre som arbeider med ungdom.....	44
5.6.1	Bygge tillit til ungdom, tilstedeværelse og «å bli sett»	44
5.6.2	Invitere ungdom til noe som interesserer dem.....	45
5.6.3	Bygge nettverk for å nå ungdom.....	46
5.6.4	Veiledning.....	46
5.7	Oppsummering.....	47
6	Drøfting.....	50
6.1	Møtepunkter under koronapandemien.....	50
6.1.1	Den fysiske virkelighet.....	50

6.1.2	På sosiale medier.....	54
6.2	Taushetsplikt og personvern	57
6.3	Samarbeid	58
6.4	Tips til diakoner eller andre som arbeider med ungdom	59
6.4.1	Bygge tillit og «se» ungdommene.....	59
6.4.2	Veiledning.....	60
6.4.3	Skille jobb og privatliv	60
7	Konklusjon og avsluttende kommentarer	63
7.1	Veien videre	65
	Litteraturliste	66
	Vedlegg.....	71

1 Innledning

1.1 Tematikk for oppgaven

I skrivende stund arbeider jeg som diakonimedarbeider i Ofoten prosti, nærmere bestemt Ballangen menighet. Denne stillingen har jeg hatt i siden 2013. Før dette har jeg arbeidet som sykepleier på kommunens alders og sykehjem. Jeg har, siden jeg startet sykepleiestudiet interessert meg for vår psykiske helse og hvordan dyr og natur kan ha positiv innvirkning på dette. Jeg har også vært vant til å arbeide i team med mange ulike yrkesgrupper og har tatt dette med meg inn i den jobben jeg nå er i.

Når jeg startet som diakonimedarbeider oppdaget jeg at vi ikke hadde så mange tilbud til ungdom i vår menighet. I vår tid da få går i kirken og det er lite kristendomsundervisning i skolen, har jeg tenkt at vi som kirke bør synliggjøre oss mer. Jeg er ellers et menneske som er glad i naturen og benytter meg ofte av den. Så for meg ble det også under koronakrisen naturlig å invitere yngre og eldre med på tur, for å kunne opprettholde kontakten med dem, bygge videre på fellesskapet og forhåpentligvis forhindre deres grad av ensomhet og isolasjon fra omverden. Dette er min bakgrunn for at jeg ønsket å finne ut mer om hvordan andre har nådd ut til ungdom når vi ikke kunne samles. Jeg tenker at vi som kirke kan være viktige støttespillere og ressurser i slike krisetilstander.

Jeg brenner for inkluderende fellesskap og har hele mitt liv satt pris på å kunne samle mennesker. I oppgaven har jeg valgt å vinkle fokuset mot ungdom i alderen 13-19 år, da jeg tenker at de er vår framtid. I plan for diakoni (Kirkerådet 2010) står det blant annet:

«Kan diakonen gi muligheter for en rådgivertjeneste, gjerne for unge, med hjelp og støtte i vanskelige valgsituasjoner?» (Kirkerådet 2010, s.18).

Her tenker jeg at diakonen kan være en viktig støttespiller og samtaleperson i tillegg til annet helsepersonell, da ungdom er en sårbar gruppe som ofte sliter med å finne sin identitet. Jeg er engasjert i ungdom, da de er vår kommende generasjon som skal videreføre vår kultur. De er vår framtid og viktige støttespillere når vi skal bygge menighet.

I 2020 kom jeg over en artikkel om Tale Maria Krohn Engvik, oftest kjent som «Helsesista», hun ble for meg et forbilde på hvordan en kunne nå og støtte ungdom på sosiale medier.

1.2 Hvorfor skrive om utfordringer ved samtale med ungdom i koronakrisen?

Ungdom trenger trygge voksne samtalepersoner som er til stede for dem. Dette har naturlig nok ikke vært så lett i tiden etter at hele samfunnet stengte ned mars 2020. Jeg lurte på hvilke erfaringer en sitter igjen med etter denne ned- stengingen og ønsket å nå ulike yrkesgrupper som hadde kontakt med ungdom. Hva gjorde de ulike yrkesgruppene for å holde kontakten med ungdommene? Hvordan klarte de å være til hjelp og støtte under den vanskelige situasjonen ungdommene sto i? Klarte de å nå ungdommene? Sosiale medier er noe de fleste ungdommer mestrer veldig godt. Hvilke erfaringer sitter en igjen med etter bruken av Instagram, Snapchat, Messenger, Teams, Zoom og lignende? Har noen benyttet seg av muligheten til å møtes ute? Og hvilke erfaringer har de som brukte naturen eller andre steder som samtalested?

1.3 Problemstilling

Jeg ønsker å få tak i erfaringene som de ulike yrkesgruppene har fått under pandemiperioden i Norge. Jeg tenker at den kunnskapen og erfaringene de sitter med kan være viktig å ta med seg i videre diakonalt arbeid med ungdom. Min problemstilling er som følgende:

Hvordan opplevde diakoner, helsesykepleiere og en kateket at de kunne møte ungdom under koronakrisen når de fysiske møtepunktene manglet? På hvilke måter kan erfaringene fra denne perioden nyttiggjøres videre innenfor diakonalt arbeid med ungdom?

Målet med oppgaven er å finne ut hvordan de ulike yrkesgruppene har klart å være en samtalepartner i en tid der samfunnet stenges ned og kontakt over sosiale medier nesten bare er eneste mulighet.

Grunnen til at jeg ønsker å spørre helsesøstre er fordi jeg tenker at det kan være lurt å dra nytte av hverandres kunnskap. Dette for å utfylle hverandre bedre. Helsesøstre er ofte i mer direkte kontakt med ungdom via skolen. Det kom også med en kateket blant mine intervju

personer, dette fordi kateketen var med i et diakonalt prosjekt med fokus på ungdom. Erfaringene fra dette prosjektet tenkte jeg kunne bidra til å svare på problemstillingen min.

1.4 Kontekststed for oppgaven

Underveis i arbeidet av denne oppgaven, har Norge vært i en slik situasjon at et forkjølelsvirus ved navnet Covid-19 (koronaviruset) har herjet i hele landet og i hele verden. I februar 2020 ble første smitte registrert i Norge, i mars 2020 måtte hele Norge stenge ned, mennesker har måttet isolert seg i sine hjem og kun gått ut for å handle på matbutikk. Skoler har vært stengt, så barn og ungdom har hatt hjemmeskole over internett. Barnehager har også vært stengt og barn har hatt hjemme barnehage samtidig som mor og far enten har hatt hjemmekontor, blitt permittert eller blitt oppsagt fra sin jobb. Enkelte yrkesgrupper har fått fortsette i sin jobb. Alt dette for å begrense smitteutbrudd og få kontroll på smitten før vaksinene kunne begynnes å deles ut. Sommeren 2020 lettet regjeringen en del på restriksjonene fordi smittesituasjonen i Norge var lav. Dette førte til en oppblomstring av smitte som førte til at regjeringen måtte innskjerpe på restriksjonene igjen høst 2020. Dette gikk hardest ut over de største byene (Tjernshaugen, 2021).

I løpet av sommer 2021 hadde mange fått vaksine og smittetallene falt. Lørdag 25. september 2021 var flertallet av Norges befolkning vaksinert og vi kunne gå tilbake til en normal hverdag, men med økt beredskap. Pandemien er i skrivende stund, ennå ikke over da nye muterte utgaver av viruset dukker opp.

Da fysiske møter og reiser ikke var anbefalt er de fleste intervjuene gjennomført over zoom.

1.5 Avgrensning

I starten av oppgaven har jeg valgt å skrive litt om konsekvensene av koronapandemien. Videre i teoridelen min har jeg valgt å nevne kort om diakoni og litt om de ulike arbeidsområdene. Diakonalt arbeid deles inn i fire hoved emner, der jeg kun nevner litt om inkluderende fellesskap. I møte med sårbare mennesker, er anerkjennelse og myndiggjøring viktig. Dette blir også bare nevnt kort.

Menneskets utvikling fra barn til voksen er et stort tema og jeg har kun valgt å nevne litt om ungdomstiden og hva en bør være oppmerksom på.

Samtale og sjelesorg er også et vidt begrep som jeg kun har tatt et lite dyp dykk i. Jeg nevner litt om Tor Johan S. Grevbo's forklaring av begrepet sjelesorg og en av hans retninger som kalles terapeutisk sjelesorg. Kommunikasjon nevnes også kort.

I metodedelen forklarer jeg litt om kvalitativ metode, etiske retningslinjer og framgangen i arbeidet mitt. Analysedelen inneholder bare noen av intervjuenes sitater, jeg kunne valgt å ta med mer, men måtte avgrense og prøve å få med hovedpunktene.

Drøftingsdelen inneholder litt om møtepunktene med ungdom, taushetsplikt, samarbeid og tips vedrørende arbeid med ungdom.

2 Konsekvenser av koronapandemien

Regjeringen opprettet en ekstern ekspertgruppe i mars 2021, som blant annet skulle se på konsekvensene av pandemien for menneskers livskvalitet og psykiske helse. De kom fram til at det var både positive og negative konsekvenser av pandemien. De positive konsekvensene var blant annet at noen familier hadde fått mer tid sammen på grunn av situasjonen. Mange opplevde tiden som et pusterom i hverdagen, med mindre stress og press. Andre opplevde tiden som en pause fra mobbing eller sosial angst i skole eller jobb sammenheng. Det ble mer tid til hobbyer, friluftsliv, fysisk aktivitet, turer i nærområdet og mange fikk opp øynene for ferie i eget land (Kjøs et al., 2021, s. 18).

Folkehelseinstituttet (FHI) gjennomførte i 2021 en hurtigkartlegging av pandemiens konsekvenser for barn og unge under 25 år i ulike land. Tversnittstudiene viste en forverring i barn og unges psykiske helse, opplevelsen av ensomhet var utbredt og de savnet venner og det sosiale livet på skolen (Kjøs et al., 2021, s. 23).

Det ble også gjennomført en elektronisk spørreskjemaundersøkelse av velferdsforskningsinstituttet NOVA ved OsloMet, blant ungdom (13-19 år) i Oslo under den strengeste første fasen av pandemien. En av fem hadde en positiv opplevelse av pandemien ved at familiene fikk mer tid sammen og at det opplevdes som en pause fra stress og mas. Men mange savnet venner, klassekamerater og fritidsaktiviteter. En av fire oppga at det ble mer krangling i familien. Et annet viktig hovedfunn var at den økonomiske bekymringen var mest utbredt blant ungdom med innvandrerbakgrunn eller der ungdom kom fra lavere sosiale lag. Pandemien rammet skjevt (Kjøs et al., 2021, s. 24-25).

I juni 2020 ble det også gjennomført en digital spørreundersøkelse av forskere ved NKVTS. 30 skoler i ulike deler av landet ble med på undersøkelsen og 73 % av elevene deltok. Elevene var i aldersgruppen 13-16 år. I 2019 var det også utført en liknende undersøkelse, så forskerne kunne sammenlikne resultatene. Det viste seg at nivået av psykiske helseplager hadde økt mest blant de sårbare gruppene. Det viste seg også at kun 1 av 3 som til vanlig hadde kontakt med ulike hjelpetjenester, opprettholdt kontakten (Kjøs et al., 2021, s. 25-26).

De fire ulike helseregionene rapporterer om økning i ulik problematikk. I Helse Midt-Norge var det økt behov for BUP, i Helse Sør-Øst var det økning av pasienter med spiseforstyrrelser, i Helse Nord var det økning i poliklinisk aktivitet i psykisk helsevesen, antall ventende er

høyere i 2021 enn på samme tid i 2019. I Helse Vest var det økning i tilvisning til BUP utover høsten 2020. Fra og med oktober var det økning i mer alvorlige tilstander som depresjon, spiseforstyrrelser og selvskading. Alle de fire foretakene har satt i gang tiltak for å dekke de ulike behovene, men det meldes dessverre om stort press og ventetid (Kjøs et al, 2021, s. 38-39).

3 Teoretiske perspektiver

En må ha en teoretisk forankring for å kunne analysere data, forklare og forstå ulike fenomener (Thagaard, 2016, s.193). Jeg har blant annet lagt vekt på teori om diakoni, ungdomstiden, isolasjon & ensomhet, og samtalen. Dette for å se om de kan kaste nytt lys over de funn og drøftinger jeg har kommet fram til.

3.1 Diakonale perspektiver

I vår augsburgske trosbekjennelse (CA) står det at kirkens oppdrag er både forkynnelse av evangeliet, forvaltning av sakramentene og tjeneste og omsorg for hverandre. Videre står det at alle disse er nødvendige for at kirken kan være kirke (Brunvoll, 1972, s.32-35).

Diakonien er forankret i den kristne troen på Gud, Jesus og Den hellige ånd. Alle mennesker er skapt i Guds bilde, avhengige av hverandre og jorden. Mennesker lever ikke for oss selv eller av oss selv, men er skapt til å være et medmenneske, som har i oppdrag å leve i nestekjærlighet med hverandre og forvalte skaperverket. Gud er den som skaper, frelser og fornyer oss (Kirkerådet, 2020, s. 5).

Diakonalt arbeid synliggjør evangeliet og Kirkerådet (2020) konkluderer med at:

«Diakoni er kirkens omsorgstjeneste. Den er evangeliet i handling og kommer til uttrykk gjennom nestekjærlighet, inkluderende fellesskap, vern om skaperverket og kamp for rettferdighet» (Kirkerådet, 2020, s. 4).

På kirkemøtet (2004) slo de fast at å forkynne evangeliet om Gud og frelse i Jesus, ikke bare er verbal formidling. «Vi må tenke om Guds ord at det er et budskap som treffer hele menneskets liv og eksistens ved at det når til «hjertet» eller «samvittigheten»» (Kirkemøtet, 2004c, s. 4). Diakonitjenesten er ikke bare å gjøre «gode gjerninger», men i Jesu navn og på kirkens vegne. Diakonitjenesten kan oppfattes som den «kroppslige» forkynnelsen av Ordet i en person-nær omsorg (Kirkemøtet, 2004c, s. 4-5).

Diakoni har en lang tradisjon bak seg. For ca. to tusen år siden vokste og spredte den kristne religionen seg rundt Middelhavet, det å vise omsorg for sin neste var en viktig verdi. Når den kristne religionen kom til Norge, ble det raskt satt i gang institusjonsordninger i regi av

klostrene. Etterhvert overtok staten som en viktig velferdsaktør og er det fortsatt den dag i dag. Likevel er det i dagens samfunn mange ensomme, rotløse og fattige. En god del utsettes også for overgrep og vold. De tradisjonelle sosiale nettverkene svekkes og familiemønstrene er i rask endring. Av ulike årsaker, så blir mange mennesker utestengt fra felleskapet. Dette viser bare at diakoni fortsatt er en sentral oppgave for menighetene (Angell & Selbekk, 2005, s. 15-16).

Det er viktig med «en kirke som bryr seg». Utgangspunktet er Jesu kjærlighet for oss alle, og her kan menigheten være med på å prege felleskapet og enkeltpersoner slik at flere blir bekreftet som menneske, kan kjenne på en tilhørighet og oppleve verdighet. (Angell & Selbekk, 2005, s. 17).

I plan for diakoni (2020) står det at menighetene skal utarbeide egne lokale planer ut fra de fire ulike temaene og ut fra lokale behov og forutsetninger. Et utvalg bør sette seg ned og finne ut av «hvor er det skoen trykker?». Dette utvalget bør bestå av de som er målgruppen for de ulike tiltakene og tilbudene som skal settes i gang (Kirkerådet, 2020, s. 4).

3.1.1 Diakonens arbeidsoppgaver

Diakonene har en ganske stor bredde i ulike arbeidsoppgaver en kan ta tak i. I 2004 kom en ny tjenesteordning for diakonene, men tjenesteordningen fra 1996 har en fin oppramsing av ulike arbeidsoppgaver. Jeg har valgt ut noen av disse oppgavene på bakgrunn av tema i oppgaven:

b) «Forebyggende og oppsøkende virksomhet ovenfor mennesker som trenger hjelp, omsorg og støtte.

c) Styrking av omsorgsfellesskapet og fremme av diakonal holdning og handling i menighet og lokalsamfunn.

i) Sjelesorg.

j) Samarbeid med lokale frivillige og offentlige instanser.» (Jordheim, K, 2011, s. 18-19).

Alle mennesker er verdifulle og skapt i Guds bilde. Dette er det viktig at diakonen prøver å formidle. Det er også viktig at vi prøver å anerkjenne hverandre, uansett bakgrunn. Vi er alle nødvendige «lemmer» på en og samme kropp, men med ulike nådegaver (Dietrich, 2011, s.124).

Kari Jordheim (2011) skriver i sin bok at: «Jesus er det fremste forbildet for enhver diakon» (Jordheim, 2011, s. 40) Videre skriver hun at visjonen for den diakonale tjenesten i Den norske kirke, er å formidle Guds kjærlighet gjennom liv og tjeneste til folket og alt det skapte. En skal være en medvandrer med gjensidig respekt og verdighet for grunnleggende perspektiver og sammen prøve å skape håp eller endringer i situasjoner som synes håpløse eller fastlåste (Jordheim, 2011, s. 14).

3.1.2 Inkluderende fellesskap

I følge Plan for diakoni (2020) har diakonen et særskilt ansvar med å legge til rette for inkluderende fellesskap.

«Inkluderende fellesskap er et viktig uttrykk for kirkens medmenneskelige omsorg. Kirken er en kropp med mange ulike lemmer (1.Korinterbrev 12). I dette fellesskapet møtes et stort mangfold av mennesker. I et inkluderende fellesskap skal den enkelte både se og bli sett. Der gis gjensidig trøst og hjelp, der frigjøres nye krefter og nytt håp» (Kirkerådet, 2020, s. 6).

I følge den kristne tro, er mennesket skapt til fellesskap med andre. Dette er allerede nevnt i skapelsesberetningen der Gud skaper menneskene. Gud sier at det ikke er godt for mennesket å være alene (1.Mos 2,18-24). I romerbrevet står det at vi til sammen er én kropp i Kristus, men at vi mennesker sammenliknes som lemmer til denne kroppen, avhengige av hverandre og med ulike nådegaver (Rom 12, 5-6).

En diakonal utfordring er å knytte bånd mellom forhold som har gått i stykker og styrke båndene mellom mennesker. I dagens samfunn etableres nye fellesskapsformer, blant annet via sosiale medier. Men dessverre rammer ensomhet og mangel på tilhørighet mange. Kirkens aktiviteter og fellesskap skal gi grunnlag for livsmestring, formidle håp, mening og gi en opplevelse av tilhørighet til barn, unge og voksne (Kirkerådet, 2020, s. 13).

Alle mennesker trenger å føle at vi hører til og at man har noen rundt seg. Det ligger nok også i menneskets natur. Allerede i forhistorisk tid jaktet og sanket mennesket mat, mennesket var avhengige av flokken sin. Dersom en ikke levde sammen i en flokk som tok vare på hverandre, var det liten sjanse for å overleve. Derfor er det viktig at både familie og venner prøver å skape en sterk og trygg flokk. Dette er de voksnes ansvar og dersom noen havner utenfor, så må en si ifra. For å få det bedre selv og med hverandre så må den som opplever seg utenfor og de som ser at noen blir holdt utenfor, si ifra (Engvik, 2019, s.13).

3.1.3 Anerkjennelse og myndiggjøring

«En viktig premiss for inkluderende felleskap i kirkens omsorgstjeneste er anerkjennelse.»
(Korslien, 2009, s.87)

Axel Honneth (2003) forklarer i sin anerkjennelsesteori, at mennesker bygger sin identitet og selvbevissthet på bakgrunn av anerkjennelse fra andre. Han skriver at det er viktig med anerkjennelse og at anerkjennelse gjør oss mennesker i stand til å uttrykke oss og verdsette oss selv i samhandling med andre mennesker i det samfunnet vi lever i (Honneth, 2003, s. 12-15) Anerkjennelse er å styrke identiteten til mennesker gjennom gjensidighet og respekt uavhengig av kjønn, kultur eller funksjonsevne. Ved anerkjennelse skal en både se og bli sett (Korslien, 2009, s.91).

I møte med andre mennesker skriver Dietrich (2014) at en som fagperson bør strebe etter å være likeverdig part med de en møter. Alle mennesker er avhengige av hverandre og hverandres hjelp. Det er ingen som skal ha makt over noen eller undertrykkes. De som trenger hjelp skal få kontroll over sitt eget liv ved å bruke sine egne ressurser for å finne løsninger på problemet, slik at de kan delta i samfunnet med verdighet. Dette kalles myndiggjøring, empowerment eller hjelp til selvhjelp. En skal fokusere på den enkeltes ressurser og hva han eller hun klarer å gjøre selv (Dietrich, S. 2014, s.21-24).

3.1.4 Mennesker i krise og religiøsitet

Mennesker i kriser trenger ofte litt ekstra hjelp og støtte. Jeg vil tørr å påstå at hele Norge var i krise når pandemien brøt ut og i slike kriser er vi avhengige av felleskap. Disse fellesskapene bør være bygget på verdier om at vi alle er likeverdige og avhengige av hverandre slik at vi sammen skal kunne skape nye livsmuligheter. «Noen ganger er man sterk

og kan være med å bære andre, andre ganger er man svak og trenger selv å bli båret» (Jordheim, 2009, s.14).

Mennesker i vanskelige situasjoner blir ofte mer opptatt av religion og religiøsitet. Diakonen har en viktig oppgave i å møte mennesker i vanskelige situasjoner og deres religiøsitet (Stålsett, 2017, s.4). Troen på Gud, Jesus og Den hellige ånd kan være en ressurs for mennesker i krise ved å gi dem et håp. Det at Jesus har kjent på følelser som ensomhet, å være forlatt eller motarbeidet, kan være en trøst til å klare å komme seg gjennom egen krise, gi et håp om en bedre tid og kan være med på å gi livsmestring til lidelsen (Halvorsen, 2005, s.167). Diakonene har en spesiell oppgave med å være en medvandrer, prøve å gi håp og formidle, om nødvendig med ord, at Gud alltid er glad i oss og sammen med oss, selv om vi føler oss ensom og forlatt (Kirkemøtet, 2004c, s. 4-5). Gud virker i oss og i våre handlinger og gode gjerninger er et glimt av Guds kjærlighet.

3.2 Ungdomstiden

3.2.1 Ungdomstiden, en sårbar tid

I følge psykolog Erik H. Erikson (1968) gjennomgår mennesket åtte ulike stadier i sitt liv som alle kan innebære en krise. Disse krisene eller stadiene må ikke forveksles med kriser oppstått etter traumer. De ulike krisene er et vendepunkt i menneskets liv med økt sårbarhet, økende muligheter og kan bli en kilde til produktiv styrke (Erikson, 1968, s. 94-96).

Ungdomstiden er en av de ulike stadier eller kriser i menneskets liv som Erikson definerer som spesielt viktig. Ungdommene forsøker å finne sin identitet og leter etter andre rollefigurer enn foreldre. Disse rollefigurene kan være andre venner, voksne, trenere, lærere, politiske ledere, guder eller helter. De utforsker verdier og holdninger og reflekterer over hvem de er for å prøve å definere seg «selv». Dersom denne krisen takles bra, vil ungdommen oppleve en indre sikkerhet av at en er «god nok» slik en er, trygg på seg selv og sikker på at de som betyr noe i ens liv anerkjenner dem. Dersom denne krisen ikke takles bra, vil ungdommen mest sannsynlig bli usikker om sin egen identitet og det kan føre til rolleforvirring. Jevnaldrende og venner har høyt fokus i ungdomsårene og det er her ungdommene søker sin trygghet. De ønsker å bli akseptert av sine jevnaldrende og en avvisning er spesielt sår. De søker mot grupper som aksepterer dem selv og som de aksepterer verdiene til. Men det er ikke alltid

disse verdiene stemmer overens med familiens normer og verdier, eller samfunnets (Erikson, 1968, s. 128-134).

Forandringene som skjer i ungdomsårene er dramatiske. Kroppen utvikler seg både hormonelt og fysisk, samtidig som den sosiale utviklingen skaper følelsesmessige spenninger. Seksualiteten modnes og skal utprøves og livskriser fra tidligere blir ofte gjennomlevd på nytt i denne tiden. Det er ofte forvirring rundt hvem en er og hva en skal bli. Ungdommene har et sterkt behov for å tilhøre en sosial relasjon enten det er en vennegjeng eller en klubb. De søker sin identitet hos venner og bekjente og bruker dem som målestokk for sin egen utvikling (Håkonsen, 2004, s. 115-116).

3.2.2 Trenger bekræftelse og anerkjennelse

Ungdom trenger bekræftelse og anerkjennelse. De er sårbare og søker dette hos voksne, venner og bekjente. Ofte stiller de store krav til seg selv og kan lett bli usikker. Usikkerheten i forhold til om de er flinke nok, eller har oppført seg rett, kan igjen føre til rolleforvirring (Eide & Eide, 2017, s. 303).

Sosialfilosofen Honneth (2003) skriver i sin bok at mennesket har et grunnleggende behov for anerkjennelse for å få en vellykket identitetsutvikling. Han beskriver videre tre former for anerkjennelse, disse er: kjærlighet, rettigheter og solidaritet. For å leve et godt liv trenger mennesket å oppleve anerkjennelse i de ulike sfærene. Disse sfærene er: familie- og vennskapssfæren, den rettslige sfæren og den solidariske sfæren (fellesskap i arbeid, kultur og politikk). Ved anerkjennelse får en også ulike former for selvforståelse. Ved å erfare kjærlighet oppnås selvtillit, ved opplevelse av rettslig anerkjennelse oppnår en selvrespekt og ved erfaring av solidaritet oppnås selvverdsettelse (Honneth, 2003, s. 14-15).

3.3 Isolasjon og ensomhet

I mars 2020 bestemte regjeringen at Norge skulle stenges ned. Det betydde at mange av Norges befolkning måttet isolere seg i sine hjem og kun gå ut for å handle på matbutikk. Alt dette ble gjort for å begrense smitteutbrudd og få kontroll på smitten. (Tjernshaugen, 2021)

Halvorsen (2005) skriver i sin bok at isolasjon ofte leder til kjedsomhet og ensomhet. En finner ikke mening i aleneaktivitetene og kjeder seg i eget selskap. Kjedsomhet og ensomhet

gjør at en blir lite fornøyd med situasjonen en befinner seg i, og den oppleves ikke som meningsfylt. Fravær av mening gir igjen opphav til uro. Sosial samhandling med andre mennesker gir oss mening i tilværelsen. Ved tap av sosial kontakt med andre, kan en fort få problemer med å finne mening (Halvorsen, 2005, s. 140-141).

Ensomhet kan også føre til selvmord, og Halvorsen (2005) henviser til en ungdomsundersøkelse fra 2002, der ungdom i alderen 13-19 skulle svare ut fra selvoppgitt selvmordsforsøk. I denne undersøkelsen syntes det å være en klar sammenheng mellom selvmordsforsøk og ensomhet. 15 % av guttene som hadde prøvd å ta selvmord var ensomme, 4 % hadde oppgitt at de ikke var ensomme. Blant jentene var det 22 % som var ensomme og 11 % var ikke det. Risikoen for selvmord syntes også å ha økt blant ungdommer som var ensomme fra 1992 til 2002 (Halvorsen, 2005, s.146).

Det er et menneskelig behov å høre til. Dersom dette tilhørighetsbehovet ikke blir dekket, kan det få negative konsekvenser ved at det gir en følelse av ensomhet (Halvorsen, 2005, s.151). Vi trenger sosial støtte fra nettverket rundt oss. Dersom det oppstår mangler i denne støtten eller at en ikke har muligheten for å gi støtte til andre, kan ensomhetsfølelsen bli forsterket (Halvorsen, 2005, s. 58). Mennesker trenger å ha noen de kan betro seg til. Dersom vi er i vanskelige livssituasjoner og mangler noen å betro oss til, kan ensomheten fort føre til en slags innkapsling, som igjen kan føre til depresjon (Halvorsen, 2005, s.143).

3.4 Samtale – sjelesorg

Grevbo (2018) forklarer begrepet sjelesorg som vennlig, varsom og støttende omsorg til mennesket i alle livets faser (Grevbo, 2018, s. 19-20). Sjelesorgs samtale har en egen profil ved at den som utøver sjelesorg har en teologisk eller et kirkelig grunnlag i bunnen. Elementene kan ligne på andre menneskers samtale, alt fra frisørens småsnakk under frisørtimen til veiledning hos psykolog (Grevbo, 2018, s. 20).

Sjelesorg er en samtale der en er til stede, lyttende og fører en tillitsbasert dialog med et annet menneske i den livssituasjonen det mennesket befinner seg i. En skal ikke ordne opp i alle problemene, men være en medvandrer (Danbolt, Sandsmark, Stokka, & Stålsett, (Kommer 2022), s. 2).

Vi lever i en kultur som nesten har kvittet seg med den naive optimismen, på grunn av dette er det spesielt viktig å bringe håp til fremtiden. Som sjelesørger kan en være med på å bringe kristendommens håpsteologi inn i sjelesorgssamtalen og dette kan ta opp kampen mot pessimistiske tanker for fremtiden (Grevbo, 2018, s. 123).

Grevbo (2006) nevner at sjelesorg er noe vanskelig å definere, men han har prøvd å skape en liten oversikt ved å dele sjelesorgen inn i åtte hovedlinjer (Grevbo 2006, s. 306).

En av disse hovedlinjene kalles terapeutisk sjelesorg og er en mer profesjonell «hjelp til selvhjelp» samtale. Denne måten å drive sjelesorg på, vokste fram på 1900-tallet og har fått stor oppslutning i vår tid. Tanken er at den en samtaler med skal få aksept for den en er, ved på bli sett og anerkjent som en likeverdig samtalepartner. En skal ta utgangspunkt i menneskets opplevelse av sin situasjon og sjelesørger skal få personen den snakker med til å kjenne seg forstått, skape økt selvfølelse og økt verdighet. Som sjelesørger skal en være bevisst på å ikke overta praksis fra psykologer eller psykiatritjenesten. En skal vitne om Gud til de som søker, og ha en oppsøkende virksomhet i å nå de som kanskje aldri ville kommet til et sjelesorgssenter (Grevbo 2006, s. 375-384). I møte med ulike mennesker benytter sjelesørger av og til en av de andre metodene eller en kombinasjon (Grevbo, 2006, s.400).

I kirken er det flere yrkesgrupper som utøver sjelesorg, de kan ha ulik bakgrunn, alt fra diakoni, kateketutdanning, teologi eller andre. Ofte i kombinasjon med utdanning fra pedagogikk eller helse- og sosialfag (Danbolt, Sandsmark, Stokka & Stålsett, (Kommer 2022), s. 3).

3.4.1 Verbal og nonverbal kommunikasjon og aktiv lytting

Kommunikasjon er utveksling av verbale og nonverbale tegn mellom to eller flere mennesker. Det forutsetter at en er oppmerksomt til stede i samtalen og lytter aktivt til det den andre har på hjertet. Både det som sies med ord og det som ikke sies, men vises med kroppsspråket (Eide & Eide, 2017, s. 17).

Det å lytte aktivt er muligens den viktigste ferdigheten ved kommunikasjon. En skiller mellom de verbale og de nonverbale ferdighetene ved aktiv lytting. Verbale lytteferdigheter kan være det å speile følelser, oppmuntre, parafrasere, bruke pauser, stille åpne spørsmål og sammenfatte det en har snakket om for å kontrollere om en har tolket riktig. Non verbale

lytteferdigheter kan være å studere øyenkontakt, håndbevegelser, berøring, ansiktsuttrykk og kroppsholdning (Eide & Eide, 2017, s. 118-119).

3.4.2 Møteplasser og samtalesteder for ungdom i dag

I følge Brantzæg & Lüders (2009) skjer mye av den sosiale kontakten mellom ungdom over sosiale medier. De formidler hva de driver med til omverdenen over ulike sosiale nettsamfunn gjennom deltakelse og kommunikasjon, enten en-til-en kommunikasjon eller mange-til-mange kommunikasjon (Brantzæg & Lüders, 2009, s.14-15). Willemse (2016) skriver at ulike chatte rom der en ikke viser ansikt eller kropp kan for noen oppleves som en trygghet. En har på en måte en maske på, som gjør det lettere og friere å skrive ulike ting, enn dersom en skulle sagt det ansikt til ansikt. Selv om kroppen er fraværende, kan det likevel oppleves som nærmere fordi språkføringen ikke blir lammet på samme måte som kanskje ved et møte (Willemse, 2016, s.24).

«Bildetjenestene Instagram, Snapchat og Facebook blir benyttet hyppigere enn tidligere, og bildedeling utgjør i dag et sentralt element i samspillet mellom mennesker. Livet vi lever og den personen vi er har blitt synligere, og vi blir stadig eksponert for andres hverdag, prestasjoner, suksesser og andre positive hendelser» (Fjelnseth & Sjølie, 2021, s. 163).

I dagens samfunn har de fleste ungdommer egen mobiltelefon og tilgang til internett. Dette gjør det enkelt for dem å kommunisere og holde anonyme samtaler over Messenger eller andre lignende kanaler (Halvorsen, 2005, s.180). Muligheten for å være anonym fører til at det er enklere å være stygg mot andre mennesker både i forhold til kommentarer og spredning av bilder uten tillatelse (Valdem, s. 33-34). Mennesker som bruker sosiale medier for å få oppmerksomhet er ofte sårbare. Bokstavelig talt kan ofte «hele verden» lese det som blir lagt ut. En risikerer også sårende kritikk eller personangrep som kan være vanskelig å viske vekk. «I sosiale medier er det lett å trykke på «sendeknappen» før ordene er gjennomtenkt og vurdert med tanke på hvilke hensikter og risiko man begir seg ut på» (Slettland, 2014, s. 192-193).

Naturen kan også benyttes som samtalested og Martinsen (2018) skriver i sin bok at det å gå i naturen samtidig som en snakker, kan gjøre det mindre intens enn hvis en sitter på et kontor og ser hverandre inn i øynene. Naturen og omgivelsene rundt kan også ha en positiv

innvirkning på kropp og sinn ved at det letter på følelser som tristhet, sinne, frykt og skam. Når en beveger kroppen, fører det også til en bevegelse av tankene (Martinsen, 2018, s.29). I følge en liten undersøkelse gjort ved Stanford-universitetet i California, har naturen positivt potensiale på vår psyke. Gå-turer i naturen førte til mindre aktivitet i hjernens område som er knyttet til selvfokusert tilbaketrekning og grubling (Martinsen, 2018, s.37). «En terapeut beskriver kontakten mellom terapeut og klient som annerledes når hun er utendørs; samtalen endrer form, og hun opplever dette som positivt» (Gabrielsen, et al., 2018, s.44).

«Dronning Sonja har sagt i et avisintervju: I fjellet renses hjernen. Tankene får fortsette fritt uten å bli avbrutt. Det jeg har balt med blir på en måte borte. Plutselig kommer en løsning eller en annen innfallsvinkel. Jeg tror det er ganske sunt» (Martinsen, 2018, s.37).

I samtale med mennesker må en prøve å skape en tillitsfull atmosfære der den man snakker med skal føle seg trygg og har lyst til å dele sine opplevelser. Ofte gjennomføres samtaler på et kontor, men samtaler kan også finne sted på andre steder der den en samtaler med, føler seg trygg (Thagaard, 2013, s.109-110). Dette kan være på en ungdomsklubb, på en kafé eller i bilen. En risiko ved samtale på klubb eller kafé, er muligheten for å bli avbrutt.

3.4.3 Taushetsplikt og personvern

Det Norske Diakonforbund har egne yrkesetiske retningslinjer for diakoner. Diakonen skal utføre sitt arbeid i henhold til god etikk og moral. Diakonen er også underlagt taushetsplikten og kan ifølge straffeloven § 211 straffes med bot eller fengsel om denne bli brutt. Den tillit og fortrolighet som enkeltmennesket eller grupper viser diakonen, skal ivaretas (Det Norske Diakonforbund, 2014, s. 4-9).

I Norge har vi en lov som heter: Lov om behandling av personopplysninger. Denne loven har som formål å beskytte hver enkelt mot krenkelser av personvernet. Den ble til på bakgrunn av den raske utviklingen av teknologi på nett og informasjon og kommunikasjons deling. Økt internettbruk har ført til at det er lettere å misbruke personopplysninger som blir delt og utvekslet. Dette gir økt risiko for krenkelse av personlig integritet (Glagstad & Gisle, 2018).

Personopplysninger er definert som:

«Enhver opplysning om en identifisert eller identifiserbar fysisk person («den registrerte»); en identifiserbar fysisk person er en person som direkte eller indirekte kan identifiseres, særlig ved hjelp av en identifikator, f.eks. et navn, et identifikasjonsnummer, lokaliseringsopplysninger, en nettidentifikator eller ett eller flere elementer som er spesifikke for nevnte fysiske persons fysiske, fysiologiske, genetiske, psykiske, økonomiske, kulturelle eller sosiale identitet» (Personopplysningsloven, 2018, Artikkel 4).

3.5 Samarbeid

I plan for diakoni (2020) står det at kirken samarbeider med andre aktører på ulike måter. Disse aktørene kan være offentlig sektor, fagmiljøer, frivillige og/eller innbyggere. En ønsker en arbeidsform som er basert på likeverdig samarbeid «samskaping», enten det er å drive tiltak sammen eller utveksle informasjon og rådføre seg med hverandre (Kirkerådet, 2020, s. 8). Samskaping er å samle erfaringer, ressurser og kunnskap fra ulike aktører i lokalsamfunnet. I slikt samarbeid unnfanges og utvikles nye ideer og mellomrommet mellom de ulike aktørene overlappes (Kobro, 2018, s. 11-12). Ved opprettelse av samskappings møter, bør det legges til rette for at møtetidspunktene passer alle og møtene bør holdes regelmessig (Kobro, 2018, s. 35).

I en rapport av Angell & Selbekk (2005) kom det fram at menigheter stort sett samarbeider med en eller annen offentlig instans. De fleste samarbeidet med alders- og sykehjem, deretter kom skoler og barnehager etterfulgt av psykiatritjenesten. Det var også registrert samarbeid med kultur, politi, hjemmetjeneste, helsestasjon og om omsorg for psykisk utviklingshemmede. Det var noe samarbeidet med rusomsorg, barnevern, flyktingetjenesten og arbeidskontor. Dette samarbeidet kunne være alt fra kontakt i enkeltsituasjoner til samarbeid over tid. Eksempelvis ungdomskafe. Det å ha en diakon i menigheten ga positivt utslag for mange av disse samarbeids kontaktene (Angell & Selbekk, 2005, s.11). Ved å samarbeide med flere ulike aktører i lokalsamfunnet som har samme fokus eller mål, kan en sammen ta vare på ungdommen eller minske ensomhet.

4 Metode

4.1 Valg av kvalitativ metode

Jeg har benyttet meg av kvalitativ metode for å finne svar på problemstillingen min. Kvalitativ metode gjør det lettere å forstå ulike fenomener bedre og samtidig få fram meningene til menneskene (Johannessen, Tuft & Christoffersen, 2016, s.28). I mitt tilfelle benyttet jeg meg av intervju av 8 informanter. Disse var diakoner, helsesykepleiere og en kateket. Jeg benyttet meg av tverrsnittsundersøkelse, der undersøkelsen foregikk over en kort periode. Intervjupersonene skulle fortelle om sine erfaringer i den tiden vi i Norge stengte ned på grunn av viruset som heter covid-19. Dette for å få et lite bilde av fenomenet jeg har studert (Johannessen, et al., 2019, s.70).

I kvalitativ forskningsmetode kan den som forsker sammenliknes med en kriminalforfatter. Dette fordi en må like å søke etter de små bitene i det store puslespillet (Postholm, 2011, s. 41).

Når en skal bruke kvalitative metoder for å forske, må en også ta hensyn til retningslinjene om å respektere informantenes privatliv, være klar over informantenes selvbestemmelsesrett og unngå skade (Johannessen, et al., 2019, s.85). En må også sikre informantenes anonymitet og at det informantene formidler, ikke skal kunne spores tilbake til dem på noe måte (Johannessen, et al., 2019, s.90).

4.2 Forskningsetiske retningslinjer

Informantene som ville delta på intervju fikk en mail på forhånd, med et informasjonsskriv som inneholdt informasjon om prosjektet, deres rettigheter, informasjon om personvern, informasjon om hvem de kunne kontakte dersom de hadde spørsmål eller klager og en samtykkeerklæring. Samtykkeerklæringen ønsket jeg å få signert i retur før intervjuet kunne starte. Samtykke skal være frivillig og det opplyses også i informasjonsskrivet at deltaker når som helst kan trekke seg fra undersøkelsen (Johannessen, et al., 2016, s.90).

Intervjuet ble gjennomført over Zoom når det passer deltaker. Et intervju ble gjort ansikt til ansikt på et egnet kontor med diktafon. Tidsrammen var på ca.30 til 45 minutter og intervjuet

var en til én. Deltaker fikk informasjon om at hovedtemaet ble å handle om hva han eller hun hadde erfart i løpet av koronakrisen, i forhold til hvordan han eller hun hadde kunnet holde kontakt med ungdom og vært en samtalepartner når møtepunktene manglet. I forlengelsen av dette lurer jeg også på om turgåing, naturen og/eller ulike sosiale medier hadde vært benyttet som samtalested.

Jeg som intervjuer logget meg inn med VID studentnummer og Feide-passord på Zoom for at sikkerhetshensyn skulle bli ivaretatt. Jeg sendte på forhånd ut lenken til Zoom-møtet på e-post til hver enkelt deltaker. Når Zoom-møtet startet, låste jeg det, slik at ikke andre kunne komme inn på samme Zoom-møte. Opptaket ble lagret direkte på kryptert minnepinne som senere ble oppbevart i egen safe.

I selve masteroppgaven skal ikke deltaker kunne gjenkjennes av andre og Zoom opptaket vil bli slettet etter prosjektperioden. Det er frivillig å delta i prosjektet, og den som deltar kan når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle deltakers personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deltaker hvis han eller hun ikke vil delta eller senere velger å trekke seg. Opplysninger vil bli anonymisert slik at det ikke på noen måte skal påvirke deltakers forhold til egen arbeidsplass eller arbeidsgiver.

Deltakers opplysninger vil bli behandlet konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Opplysninger som kommer fram vil bare bli brukt til det formålet vi har fortalt om i eget informasjonsskriv som hver deltaker får tilsendt. De som blir å ha tilgang til opplysningene er: intervjuer, altså undertegnede og veileder Kari Jordheim.

I henhold til forvaltningsloven skal all informasjon som kan tilbakeføres til deltaker være taushetsbelagt. Jeg som intervjuer skal sikre deltakernes anonymitet. Dette gjør jeg blant annet ved å bruke pseudonymer i stedet for faktiske navn (Johannessen, et al., 2016, s.90).

Transkribering av intervjuet blir gjort av undertegnede, men veileder Kari Jordheim vil få innsyn i dette arbeidet. Dette fikk også deltakere informasjon om. Masteroppgaven skal etter planen avsluttes innen desember 2021. Etter dette vil Zoom opptak, kodeliste og navneliste slettes. Det transkriberte materialet som er anonymisert beholdes ut 2022.

4.3 Intervju

Intervju er ofte en dialog mellom forsker og informant, der forskeren stiller spørsmål som informanten skal svare på. I et intervju ønsker en å få en detaljert beskrivelse av informantenes erfaringer, tanker, følelser, meninger og holdninger. Jeg brukte semistrukturert intervju med en overordnet intervjuguide som jeg tok utgangspunkt fra. Spørsmål og tema varierte noe ut fra hvor lett samtalen gikk mellom meg og deltaker og om det dukket opp interessante temaer fra deltakeren. Jeg benyttet meg stort sett av åpne spørsmål, men likevel en viss standardisering av at alle i undersøkelsen fikk samme spørsmål. Jeg ønsket at informantene skulle føle seg mest mulig bekvem og trygg med situasjonen og forhåpentligvis dele av sine tanker og refleksjoner (Johannessen, et al., 2019, s.143-146).

Intervju egner seg godt for å innhente opplysninger om personers opplevelser og forståelser om seg selv og sine omgivelser. Når en skal tolke intervjudata, bør en prøve å tilstrebe tolkning av dataen så langt det lar seg gjøre, i intervjupersonenes kulturelle og sosiale kontekst (Thagaard, 2016, s.58). I et intervju må en som forsker vise at en er interessert ved at en lytter aktivt, ikke avbryter, men gjerne oppfordrer informanten til å gi detaljerte svar (Johannessen, et al., 2019, s. 149-152). Dette kan en gjøre ved be intervjupersonen om å utdype svaret, gjenta viktige ord eller bare ved å nikke eller si: «mm». Taushet kan også benyttes for å få intervjupersonen til å reflektere og selv ta initiativ til å snakke. Det er lurt å strukturere intervjuet, gi beskjed når en bytter emne og tilslutt kontrollere om en har forstått intervjupersonen rett (Kvale, 2015, s. 166-167).

Når det kommer til å utføre selve intervjuet, bør en velge å holde det et sted der en er sikker på at en ikke blir avbrutt og at det er lite støy. En må også dokumentere intervjuet, enten med notater, bildeopptak eller lydopptak. Det er umulig å huske alt som blir sagt under et intervju og det er også vanskelig å få notert alt dersom en skulle brukt andre metoder (Johannessen, et al., 2019, s. 153-154). Jeg benyttet meg av VID sin Zoom som intervjusted, i tillegg ble Nettskjema-diktafon benyttet for å forsikre meg om at viktig materiale ikke gikk tapt. Syv av intervjuene ble tatt opp når jeg satt på mitt kontor. Dette fordi det ennå var restriksjoner i Norge på grunn av smitte. Zoom opptakene ble tatt opp og lagret på kryptert minnepinne. Diktafon opptakene ble direkte lagret på Nettskjema. Et intervju ble gjennomført ansikt til ansikt på et egnet kontor, med Nettskjema-diktafon. Intervjuene ble gjennomført i perioden september til oktober 2021.

4.4 Fenomenologi som forskningsdesign

Videre i forskningsprosessen, vil jeg gå systematisk til verks for å prøve å finne svar på problemstillingen min. Dette for å prøve å finne ut hvordan ting henger sammen ved å besvare spørsmål (Thomassen, 2006, s.63). Det forskningsdesignet jeg tenker passer best til intervju, er fenomenologi. Det er en kvalitativ metodisk tilnærming som søker å beskrive menneskers erfaringer og forståelse av ulike fenomener. Som fenomenolog studerer en individets følelser, meninger, handlinger, opplevelser og forståelser. Vi er alle ulike individer og opplever samme fenomen ulikt etter hvilken kontekst vi er født inn i og hvilke tidligere erfaringer vi har med oss. Målet er å bedre forstå andres livsverden (Johannessen, et al., 2019, s. 78-79).

«Et krav til forskningsdeltakerne i en slik undersøkelse er selvsagt at de har opplevd erfaringen som forskningen retter fokus mot» (Postholm, 2011, s. 43).

Den som forsker, tar på seg «forståelsesbriller». Dette fordi en ønsker å forstå mennesker ved å studere dem og prøve å få tak i tolkningen til de som blir intervjuet (Johannessen, et al., 2019, s. 170).

Under datasamling henter en fenomenologisk forsker, informasjon fra menneskene som blir intervjuet. Men, det er viktig at en er klar over eget tolkningsmønster og forstår hvordan en selv tolker, før en kan forstå andre. En kan spørre seg selv: hvorfor tolker jeg det slik? Hva er det ved meg som gjør at jeg tolker det slik? En vil gjerne ha tak i erfaringene til de en intervjuer (Johannessen, et al., 2019, s. 170).

4.5 Makt som intervjuer

Som intervjuperson bør en være bevisst på at de en intervjuer skal være mest mulig subjekt og ikke objekt. I et intervju er en også i en maktrelasjon der en som intervjuer har stor påvirkningsmakt over hvilke temaer en velger å gå inn i og hvordan en er som samtalepartner (Kvale, 2015, s.20).

4.6 Rekrutteringsstrategi

Jeg benyttet meg av snøballmetoden ved å nå de ulike informantene. Johannessen, Tufte & Christoffersen forklarer i sin bok at snøballmetoden er en metode der informantene rekrutteres

ved at forskeren spør ulike personer som kan mye om et bestemt tema, og om de kan vise til andre informanter som vet mye om samme tema (Johannessen, et al., 2019, s.117). Jeg ønsket først å nå informanter som arbeidet med ungdom i distriktene men visste på forhånd at det ikke er så mange av dem. Jeg hadde også en antakelse om at det kom til å bli vanskelig å få tak i mannlige informanter. Dette viste seg å stemme. Det startet med at jeg tok kontakt med diakon rådgiver i det distriktet jeg arbeider i. Hun tipset meg om noen diakoner og satte meg i kontakt med andre diakon rådgivere i andre bispedømmer. I tillegg fikk jeg tips fra min veileder.

Når det kom til helsesykepleiere startet jeg først med å kontakte noen i mitt eget distrikt som igjen henviste meg til andre. Men, det viste seg å være litt vanskelig å få tak i helsesykepleier informanter, da mange allerede var med i andre forsøksprosjekter og gav uttrykk for at de hadde en veldig travel hverdag.

4.7 Presentasjon av informantene

Jeg har åtte informanter, som består av syv kvinner og en mann i alderen 31 til 65 år. Fagbakgrunnen var diakon, diakonimedarbeider, helsesykepleier og kateket.

Informant navn	Tittel	Jobbet antall år
Diakon 1	Diakon	5
Diakon 2	Diakon	14-15
Diakon 3	Diakonimedarbeider/Diakon	ca.9/1
Diakon 4	Diakon	14
Helses. 1	Helsesykepleier	3-4
Helses. 2	Helsesykepleier	25
Helses. 3	Helsesykepleier	6
Kateket 1	Kateket	15

Jeg hadde som mål å få 8 intervju fordelt på likt antall menn og kvinner, men endte opp med én mann som var villig til å stille til intervju.

Helsesykepleiere er en yrkesgruppe som daglig har kontakt med ungdom via skolehelsetjenesten, og var derfor en yrkesgruppe jeg ønsket å komme i kontakt med. Jeg tenker at ved å samarbeide og dele erfaring, kan vi klare å gi ungdom en bedre støtte i den livssituasjonen de er i. Jeg valgte også å intervju en kateket, da kateketen hadde vært med i et diakonalt prosjekt for ungdom. Jeg var nysgjerrig på det h* n hadde av erfaring fra dette prosjektet.

Jeg hadde også som mål å nå ulike yrkesgrupper som arbeider ute i distriktene, men det viste seg å ikke være så enkelt. Noen av informantene jobbet i litt større byer, men flesteparten av informantene jobber i et mindre distrikt. Jeg har derfor ikke valgt å kun fokusere på yrkesgrupper i distriktet, selv om dette var mitt første ønske. Diakoner som arbeider med ungdom ute i distriktene er dessverre få. Det gjelder også de mannlige informantene.

Ett mål var å nå både diakonimedarbeidere og diakoner som arbeider med ungdom, for å se om det var noen forskjell i hvordan de tenker og arbeider. Her fikk jeg kun kontakt med en diakon som nylig var utdannet, men som hadde mest erfaring som diakonimedarbeider. Dermed har jeg valgt å ikke fokusere på dette perspektivet.

Jeg ønsket et alders spenn på 20-40 år, fordi jeg på forhånd antok at denne aldersgruppen hadde større kunnskap om sosiale medier og brukte dette mer aktivt. Tre av informantene er over dette aldersspennet, og jeg har valgt å ta de med da det ikke var så lett å finne informanter. Jeg så også at deres erfaringer var viktige å ha med. For å anonymisere informantene har jeg valgt å unnlate å gjengi spesielle markører eller kjennetegn som lett kan kobles tilbake til dem.

4.8 Gjennomføringen av intervjuene

Før jeg skulle gå i gang med intervjuene, testet jeg ut spørsmålene mine på en person jeg kjente. Jeg fikk gode tilbakemeldinger om å slå sammen noen spørsmål. Av denne grunn er ikke intervju spørsmålene som ble sendt til NSD helt de samme som ble brukt på selve intervjuene, de er noe nedkortet, men med samme tematikk.

Jeg brukte en god del tid på å sette meg inn i bruk av zoom og bruk av kryptert minnepenn. I tillegg tenkte jeg at det ville være lurt å ha en diktafon tilgjengelig for å dobbeltlagre om noe skulle skjære seg og for å forhindre at en mistet verdifullt materiale. Jeg tok kontakt med

biblioteket som er tilknyttet VID Oslo og ble tipset om en App som heter Nettskjema-diktafon, som kunne lastet ned på mobiltelefonen. Jeg syntes det var kronglete og vanskelig. Til tider var jeg veldig frustrert over hvor mye tid jeg brukte på å sette meg inn hvordan jeg skulle opprette en sikker lagringsplass på nettskjema, slik at lydfilene fra diktafonen ble lagret trygt. Men, når jeg tilslutt fikk det til, så fungerte Nettskjema og Nettskjema-diktafon veldig bra.

Ved første intervju skulle jeg benytte meg av zoom og ta opp intervjuet derfra. I starten av intervjuet kom det opp et varsel om at alt ikke var helt som det skulle og i samråd med intervjuperson startet jeg også diktafon opptak. Dette viste seg å være lurt, da zoom opptaket av en eller annen grunn ikke ble lagret.

Videre intervju har gått greit. Jeg benyttet meg av zoom og diktafon for å være sikker på at materialet mitt ikke skulle bli borte. Et intervju har jeg tatt ansikt til ansikt og kun benyttet meg av diktafon på tlf. Det var en veldig hyggelig opplevelse å kunne møte den jeg skulle intervju, fysisk. Jeg opplevde at jeg selv var mer til stede enn i de tidligere intervjuene jeg har hatt over zoom. I de tre første intervjuene sendte jeg ikke ut intervju spørsmålene ut på forhånd. Det har jeg gjort på de resterende intervjuene jeg har tatt.

Intervjuguiden jeg sendte til NSD inneholdt 8 spørsmål og ble endret etter utprøving på min forsøksperson. Jeg endret intervjuguiden til 12 spørsmål.

Når det kom til antall informanter så har jeg i samarbeid med veileder kommet fram til at jeg skulle prøve å finne 6-8 informanter. Jeg endte opp med 8 informanter. Det var ønskelig med et aldersspenn på 20 år til 40 år på informantene, dette fordi jeg tenkte at denne aldersgruppen naturlig benytter seg av sosiale medier i dagliglivet og jobb sammenheng.

Det opplevdes også som vanskelig å få tak i diakoner/diakonimedarbeidere som hadde erfaring med å ha kontakt med ungdom i tiden når Norge var stengt ned. Min tanke var å nå tak i diakoner som arbeidet i distriktene, men jeg har måttet ta de diakonene jeg fikk tak i som hadde erfaring med ungdommer. Dette vil si at noen av intervjupersonene har arbeid i større byer.

Når det kom til rekruttering av mannlige intervjupersoner viste det seg også som en utfordring. Spesielt innenfor helsesykepleieryrket. Et sitat fra en tilfeldig helsesykepleier jeg

snakket med på telefon var: «Nei de mannlige helsesykepleierne, de vokser ikke på trær. Vi skulle gjerne hatt flere av dem!».

Når det kom til rekruttering av helsesykepleiere var også dette en gruppe det ikke var så lett å få informanter til. De var tydeligvis travelt opptatt og får mange forespørsler om å bidra i forsøksprosjekter og intervjuer. Dette var i alle fall noe jeg fikk tilbakemelding på fra noen av dem jeg kontaktet som ikke kunne stille til intervju.

Jeg fikk til slutt tak i 8 informanter fordelt på 4 diakoner, hvor en av de fire var nylig utdannet diakon. 3 helsesykepleiere og en kateket. Dessverre fikk jeg bare tak i en mannlig intervju person, dette må naturligvis tas med i vurderingen av arbeidet.

Jeg ønsker å få tak i informantenes tanker og erfaringer om samtaler med ungdom under koronautbruddet, både positive og negative opplevelser. Dette for å få en mer helhetlig forståelse og for å kunne svare på problemstillingen min.

4.9 Transkribering av intervjuene

Å transkribere vil si å gjøre om lydfil eller film til tekst. Jeg valgte å transkribere intervjuene selv like etter at de var ferdige. Dette gav meg en unik mulighet til å begynne på analysen av materialet (Postholm, 2011, s.104). Alle intervjuene ble oversatt fra ulike dialekter til bokmål.

Etter at hvert intervju var ferdig, transkribere jeg det i et Word-dokument. Under transkriberingen ble personopplysningene til deltakerne anonymisert ved at deltakerne fikk en egen kode som erstatter navnet. Navn og liste med koder ble oppbevart adskilt fra det transkriberte Word-dokumentet.

4.10 Analyseprosessen og analysemetode

Underveis i transkriberingen av intervjuene startet jeg allerede analyseringen av materialet. Jeg benyttet meg av temasentrert tilnærming, som vil si at jeg rettet oppmerksomheten mot ulike temaer som dukket opp i de ulike intervjuene (Thagaard, 2016, s.157).

Alle de jeg har intervjuet, har svart på de samme spørsmålene. Dette er et premiss for temasentrert analyse (Thagaard, 2016, s.183). Jeg valgte å ta utgangspunkt i fem ulike temaer som har utgangspunkt i problemstillingen min (Thagaard, 2016, s.166). Disse ble:

«konsekvens av pandemien», «tema i samtalene», «hvordan har en fått kontakt med ungdom», «erfaringer fra samarbeid» og «tips til diakoner eller andre yrkesgrupper som arbeider med ungdom».

Underveis i analysen stille jeg meg selv spørsmål om hva.. og hvordan.. og gikk deretter over til å spørre meg selv om hvorfor ting var blitt slik det var blitt (Thagaard, 2016, s.161-162).

Jeg benyttet meg også av kodeord i margin som gav uttrykk for hovedpoeng i intervjuernes beskrivelse (Thagaard, 2013, s.183). Jeg merket setninger, sitater og avsnitt som jeg tenkte fremhevet gode poenger. En slik koding gjør det lettere å få tak i viktig meningsinnhold i teksten (Johannessen, et al., 2019, s. 171-172).

Kodingene ble plassert innenfor de ulike temaene jeg valgte, som igjen har tilknytning til problemstillingen min. Jeg reflekterte også over hvordan jeg forsto sammenhengene mellom de kodene jeg brukte (Thagaard, 2016, s.158-160).

Målet med analysen er å prøve å forstå og løfte fram intervjupersonenes meninger. Deres meninger er skapt på bakgrunn av deres erfaringer og livsverden. Jeg som intervjuer prøvde å få intervjupersonenes perspektiv i fokus og fremme en forståelse av innholdet (Postholm, 2011, s.34).

Under analysen prøvde jeg å finne mønster eller sammenhenger som jeg ikke så ved første øyekast. Funn og resultater av analysen er lagt fram under punkt kapittel 5.7 Oppsummering (Johannessen, et al., 2019, s. 171-176).

Temasentrerte analyser kan kritiseres fordi de ikke ivaretar et helhetlig perspektiv. For å prøve å ivareta dette, prøvde jeg som forsker å være bevist på at jeg ikke tok ut enkelte sitater ukritisk, men så disse opp i mot hvert enkelt intervju som en helhet (Thagaard, 2013, s.181).

Under en analyse måtte jeg som forsker også være bevist på hvordan jeg tolket og klassifiserte materialet. Det jeg har av teoretisk kunnskap og erfaringer har innvirkning på hvordan jeg fokuserer på materialet og kan ha ført til at jeg ikke har sett alle mønster (Thagaard, 2016, s.160).

4.11 Etske perspektiver

I tillegg til å få godkjent prosjektstart fra NSD og gjøre informasjonsbrev og samtykkeskjema kjent for deltakerne i undersøkelsen. Skal jeg som forsker også følge andre etiske hensyn når jeg samler inn data og presenterer mine funn.

Som forsker, skulle jeg følge de etiske retningslinjene og påse at hver enkelt deltaker skrev under på informert samtykke (Thagaard, 2016, s. 26-27). Noen fikk jeg signert samtykke fra på forhånd, mens andre måtte jeg påminne om samtykke. En intervjuperson fikk dessverre både informasjonsskriv og samtykke erklæring kun noen minutter før selve intervjuet. Dette var kun min egen feil.

Jeg visste på forhånd at et forskningsintervju er gjennomsyret av etiske problemer og at jeg som forsker måtte sette meg inn i prosedyrene for hvordan intervjuene skulle utføres. Relasjonen mellom meg som forsker og deltaker er sårbar og det er min oppgave å skape et rom og en atmosfære som føles trygt (Kvale, 2015, s. 35). Det er også en asymmetrisk maktrelasjon mellom deltaker og forsker, der jeg som forskeren er den som sitter med makten. Dette reflekterte jeg på forhånd over og prøvde å unngå og havner i situasjoner der jeg kunne krenke deltakeren (Kvale, 2015, s. 110).

Jeg prøvde å opptre som ærlig, ansvarlig og åpen, og behandlet mine informanter med respekt og rettferdighet (De Nasjonale forskningsetiske komite, 2019).

Jeg som forskeren har også et etisk ansvar for deltakerne som jeg har intervjuet. Jeg skal beskytte deres integritet og unngå at forskningen medfører noen form for negative konsekvenser for dem (Thagaard, 2013, s.30). Dette betyr at jeg som forskeren skal forhindre at informasjon fra deltakerne blir brukt på en slik måte at det skader noen, fysisk eller psykisk. Intervjupersonene er anonymisert og informasjon har jeg også behandlet konfidensielt og forsvarlig slik at opplysninger som kan identifisere deltakerne ikke blir offentliggjort. Når forsøket er ferdig skal all personidentifiserbar informasjon slettes (Thagaard, 2016, s.28-30).

Kvale (2015) skriver i sin bok at det kan være vanskelig å ha god nok profesjonell avstand, dersom en identifiserer seg sterkt med dem en intervjuer. Det som da fort kan skje, er at intervjuer fortolker og rapporterer ut fra egne perspektiver og ikke de en intervjuer (Kvale, 2015, s.108). Dette har jeg prøvd å være bevisst da jeg selv arbeider som diakonimedarbeider.

4.12 NSD søknad

Før jeg kunne gå i gang med intervju var det krav om å søke Norsk senter for datasikkerhet (NSD) om lov. Søknad med prosjektbeskrivelse, informasjonsskriv og intervjuguide ble sendt i mai 2021. 22. juni fikk jeg svar om godkjenning med meldeskjema nr. 548483. Det transkriberte materialet som er anonymisert, beholdes ut 2022. Ellers skal alt av personopplysninger slettes innen 31.12.21.

4.13 Svakheter i studien

Det vil alltid være ulike svakheter ved en studie. Som forsøksperson har jeg stilte meg selv spørsmål om undersøkelsen er nok bekreftet av andre tilsvarende undersøkelser og om jeg har klart å være selvkritisk nok (Johannessen, et al., 2019, s. 232).

Utvalget av informanter besto mest av kvinner, jeg fikk bare en mannlig informant. Dette kan være en svakhet i studien min da jeg har fått lite erfaringer fra menn. Menn og kvinner kan ha ulike erfaringer og løse problemer ulikt. Så ideelt sett skulle jeg hatt likt antall kvinner og menn i min studie, men det lot seg dessverre ikke gjøre. Thagaard (2016) skriver i sin bok at dersom en har mer likeverdige datamateriell i forhold til kjønn, så får en et helt annet grunnlag i utviklingen og tolkningen av data (Thagaard, 2016, s. 206).

I analysen har jeg prøvd å få fram intervjupersonenes meninger og erfaringer, men det kan være en svakhet i studien at informantene ikke har fått mulighet til å korrigere tolkningene som er gjort. Det ligger mye makt på den som tolker materialet i hva det er som løftes fram eller ikke.

Ved kvalitative undersøkelser kan en ikke generalisere sine funn fra et utvalg til hele populasjonen, men mine resultater og funn kan overføres til beslektede fenomener. (Johannessen, et al., 2019, s. 231).

5 Analyse av empiriske funn

5.1 Innledning i analysearbeidet

Når jeg jobbet med analysen, har jeg sett etter temaer som går igjen i det transkriberte materialet. Noen av temaene som kom fram var blant annet dette: «jobb vs. privatliv», «ensomhet», «samtales», «mangel på nonverbal kommunikasjon», «samtale på sosiale medier», «samtale i naturen/bilen», «kjønn på diakon/helsesykepleier», «makt som samtalepartner», «bli sett», «tillit vs. mistillit», «samarbeid/tverrfaglig team», «konsekvens av koronautbruddet», «ungdomstiden en sårbar tid», «tips til diakoner/diakonimedarbeidere eller de som arbeider med ungdom».

Jeg har valgt ut fem hovedtemaer som jeg mener til sammen belyser problemstillingen min.

En kort oversikt:

1. Konsekvenser av koronapandemien
2. Temaene i samtalene
3. Hvordan har en fått kontakt ungdom?
 - Sosiale medier
 - Telefon
 - Fysiske møtepunkter (naturen, bil, kontor, «klubb», kafe)
4. Erfaringer fra samarbeid
5. Tips til diakoner eller andre yrkesgrupper som arbeider med ungdom

5.2 Konsekvenser av pandemien

Når det kom til konsekvenser av pandemien, gikk temaet ensomhet mye igjen. Noen av ungdommene hadde også uttrykt at de var litt lei av at alt skulle foregå på sosiale medier. En del av ungdommene hadde gitt uttrykk for at de ønsket et sted å være eller «henge» og savnet fysiske møtepunkter.

Mange har nok følt seg alene, og kanskje spesielt i det å føle seg utenfor i valg av «kohort venner». En del av ungdommene har også kommentert at de var lei av at alt skulle foregå på skjerm (teams, zoom). I tillegg til at ungdommene bruker mye

skjermtid fra før, ble dette doblet da undervisning og andre private hobbyaktiviteter også skulle gjennomføres på skjerm (Diakon 1).

*Helses. 3 hadde diskutert dette med konsekvenser av pandemien med sin kollega og kommet fram til at de begge hadde sett en økning av ensomhet. H*n trakk fram dette med at: «hvis du ikke var en av de som tok mest kontakt kanskje på nett, så har du kanskje falt litt utenfor det sosiale. Så vi har hatt en del som har syntes at det har vært veldig vanskelig» (Helses. 3).*

Når det kom til dette med å skulle velge kohort venn opplevde Helses. 1 at det: «For noen ble det vanskelig når de bare måtte velge en eller to de kunne ha besøk av. Noen ble ikke valgt av noen og de som var alene fra før, ble vanskeligere å inkludere» (Helses. 1)

5.2.1 Mistet viktig sosial kompetanse

Noen av informantene trakk fram dette med at korona utbruddet har ført til at ungdommene har mistet noe av sin utvikling av sosial kompetanse, i møte med andre ungdom.

De mistet ikke bare de faste skolerutinene, men også det sosiale limet. Tiltakene som fungerer som, det er her vi sosialiseres, det er her vi trives. Det har de mistet... Å noen droppet jo bare ut av det permanent... Det er en del som har trivdes med at det ikke er så trykk på skole og slike ting, eller på det sosiale på skolen. Men, den isolasjonstingen.. de mister noe av den sosiale kompetansen sin da. Den blir jo litt forsterka faktisk. Det er det som er litt skadelidende synes jeg, at den sosialiseringbiten er litt skadelidende under det (Diakon 2).

Noe av det samme nevnte Helses. 3: «ungdommene har jo mistet et helt år, egentlig... i sosial omgang med andre. Å da har de mistet en del av disse sosiale kodene om hvordan man er sammen med andre» (Helses. 3)

Kateket 1 hadde vært i kontakt med ungdom som ikke hadde fått lov av sine foreldre å møte andre ungdommer under nedstegningen. Dette for å forhindre eventuell fare for å smitte foreldre eller andre familiemedlemmer som var i risikogruppen «Også har de kanskje ikke møtt noen av sine venner fysisk. I løpet av hele den tiden når Norge var stengt. Og da er det jo masse forventninger og masse ting som skjer når de skal møtes igjen. Det kan jo hende at noen av de har mistet litt «treninga»...» (Kateket 1).

5.2.2 Noen møtepunkter, men «mistet mange på veien»

Noen diakoner har heldigvis kunnet opprettholde noen møtepunkter, men de som har arrangert det, har opplevd det som litt styr i forhold til smitteregime.

Vi har kunnet gjøre noen lokale tilpasninger da. Disse mandagene har vi også stort sett kunnet gjennomført. Vi har delt ungdommene i mindre grupper også hatt smittevask mellom hver gruppe. Det var et kjempe styr. Alle var jo egentlig vant til å være der 6-7 timer hver mandag. På det minste så var de der 2 timer før de måtte dra også måtte vi smitte vaske før neste. Men, de var bare så glade for å få lov til å komme og møtes litt (Diakon 1).

Diakon 1 og diakon 2 trakk fram dette med at de ikke kunne samle like mange ungdommer samtidig som tidligere og ungdommene måtte melde seg på arrangementene. På grunn av dette med påmelding, opplevde de at noen ikke fikk plass og at de «mistet» en del av de faste ungdommene som brukte å komme.

Helses. 2 nevnte også denne opplevelsen av å «mistet mange på veien» (Helses. 2) når skolene stengte ned i perioder. Hun hadde fortsatt kontakt med enkelte på telefon, men opplevde kommunikasjon over telefon som utfordrende.

5.2.3 Mindre «sett»

En av informantene trakk fram dette med at én mulig konsekvens av pandemien var at ungdommen følte seg mindre sett. De fleste har hatt et stort fokus på smitterestriksjoner, dette gjaldt naturligvis også skolene.

Det var så mye fokus på smitteregime og restriksjoner på godt og vondt. Jeg tror det var veldig mange, som emosjonelt og psykisk kanskje ikke har blitt sett nok, i løpet av skoledagen. Som kanskje var det eneste stedet hvor de kunne blitt sett nå. På mange måter (Diakon 3).

5.2.4 Ting som var vanskelig, ble mer vanskelig

Andre opplevde at ting som hadde vært vanskelig i ungdommenes liv, ikke ble noe lettere, heller mer vanskelig.

..de som hadde det litt vanskelig fra før av, der har det kanskje bikka over da. Og at det er kanskje litt sånn at det som var angst symptomer, har blitt angst og det som var problemer med spising har blitt mer spiseforstyrrelser... Mens de som hadde det krevende fra før, har jo ikke fått det noe bedre. Å det har vi jo sett.. spesielt i vinter synes jeg. Så var det veldig mye brannslukking over alt. Mens nå virker det som at det går litt bedre da. Nå som det har åpna seg litt mer (Diakon 4).

En mulig årsak til dette, kan være at det var så uforutsigbart. Ingen visste helt hva som kom til å skje i framtiden. I tillegg kom det stadig ny endring i forhold til smittevern.

Å den uforutsigbarheten.. Det er veldig mange mennesker som trenger forutsigbarhet og det trigget det jo mye i mange av dem, at de aldri helt visste hvordan neste uke ble eller at det snudde så fort. Så var det slik.. også plutselig var det annerledes. Så det var en stress faktor for mange det og, som var plagsom tror jeg (Diakon 4).

Kateket 1 opplevde at en del ungdommer som hadde vært under behandling før korona pandemien, ble sendt hjem uten like god oppfølging fra helsevesenet. Noen av disse hadde akutt behov for å snakke med noen. Likevel opplevde h*n ikke at: *«vi tok over fra helsetjenesten, men jeg opplevde at vi ble enda viktigere for mange» (Kateket 1).*

Selv om det har vært mange ulike negative konsekvenser av pandemien, tenker jeg at det også er viktig å få med at mange ungdom nok bare har syntes at denne tiden har vært kjedelig. Diakon 4 sa at: *«..de fleste har nok bare kjeda seg.. syntes det har vært kjedelig» (Diakon 4).*

Helses. 3 trakk fram dette med skolevegring som en mulig konsekvens av pandemien. I h*nnes arbeidsstab hadde de diskutert dette med konsekvenser av pandemien og observerte nå: *«en del økende skolevegring fordi at det er flere som har funnet ut at det er mulig å være hjemme. Kontra før, da var det ikke et alternativ» (Helses. 3).*

5.2.5 «Presset» på sosiale medier

Selv om dagens ungdom lever både i den virkelige verden og på sosiale medier vet vi at under pandemien måtte vi alle forholde oss mer til den digitale verden.

«Jeg tror ungdommene har blitt presset til en væremåte som ikke er naturlig for ungdommer.. For ungdommer er jo sosiale og de lærer mye om livet i de sosiale

sammenhengene og det er jo grunnleggende. Hvis en tenker på barne- og ungdomsstudiet. At ungdom skal.. de er jo sosiale og søker andre ungdommer. Også har de blitt presset til å være mindre sosiale.. eller i stedet for å være sosiale i oppmøte, så har de måttet være sosiale på sosiale nett» (Kateket 1).

5.2.6 Positivt

Selv om mange har hatt det tøft og vanskelig er det viktig å trekke fram at for noen så har korona pandemien vært positiv. Kateket 1 sier at: *«det er noen som har det super bra og som har hatt det kjempefint. Noen som sier: «Helt fantastisk, de kunne sove litt lengre hjemme og gjøre skoleoppgaver i sitt eget tempo». Jeg skal ikke si at alle har hatt det fælt, for det er ikke sant. Men det er mange..» (Kateket 1).*

5.3 Temaene i samtalene

Temaer informantene hadde vært innom var blant annet: ensomhet, problemer innenfor ulike relasjoner (familie, venner, kjæreste), utestengning, det som opptar ungdommen her og nå, noe rusproblematikk og bekymringer for fremtiden. Et nytt emne som dukket opp hos noen av informantene, var frykten for å smitte sine nærmeste. Diakon 1 og diakon 2 mente at temaene hadde endret seg noe under pandemien til å handle om isolasjonsproblematikk og mer om problemer innad i familien. Dette mente de kanskje ikke var så rart, da mange plutselig måtte gå oppå hverandre 24 timer i døgnet. Diakon 2 sa at, ungdommene har *«vært mer opptatt av at de ikke har fått fri til å være sammen med venner. De har måttet holde seg til familien» (Diakon 2).*

Behovet for samtaler?

«De har hatt større behov, det var jo henvendelsene i.. nå har jeg hele tiden brukt sosiale medier og er ganske tilgjengelig der. Det økte masse! Å jeg brukte å ha sånn rundt 200 samtaler i året, og det var ikke noe mindre i koronatiden. Men jeg klarte ikke og holde styr på tellingen for da var det så veldig mye digitale samtaler da, som jeg ikke pleier og telle. Så det merket jeg på. Så sånn sett hadde de større behov. Det var flere som tok kontakt som jeg ikke kjente fra før. Det var kanskje mer de som var eldre enn ungdommene, men det opplevdes som veldig viktig og være tilstede i sosiale medier» (Diakon 4).

5.4 Hvordan har en fått kontakt med ungdom?

5.4.1 Sosiale medier

Av sosiale medier, så har det vært litt varierende bruk blant informantene. Noen har benyttet seg av Snapchat, noen Messenger, Google Chat, Instagram, Teams og Zoom. Jevnt over har de som har benyttet seg av disse ulike samtalestedene syntes at det har fungert greit som samtalested. Jeg vil videre i analysen ta for meg informantenes erfaringer ved bruken av disse. Når alt stengte ned, sendte informantene ut beskjed til ungdommene om at de var tilgjengelige samtalepartnere. Noen benyttet seg av Messenger i allerede etablerte kontaktgrupper, noen sendte ut skriv via skolen og noen benyttet seg av innlegg på Facebook, Instagram eller via Snapchat. I disse informasjonsmeldingene ble det også informert om at de kunne ta kontakt på telefon. Men, de færreste av informantene opplevde at ungdommene tok kontakt på denne måten.

Negativt og problemer

Kateket 1 hadde en opplevelse av at *«ungdom har blitt presset på en situasjon som ikke er naturlig for dem»* og:

«Vi vet jo at det skjer mye mobbing på sosiale medier, vi vet at det ikke bare er positive ting. Vi vet hvor enkelt det er å sende en Snap om noen, som kanskje ikke bli lagret og ingen kanskje ser det noen gang og de må være mye tøffere for å si noe ansikt til ansikt, enn å sende» (Kateket 1).

For mange er det dessverre lettere å skrive noe stygt til noen over sosiale medier, enn å si det ansikt til ansikt.

Snapchat

Fire av informantene benyttet seg av Snapchat som samtalested med ungdommene. Dette var Diakon 1, Diakon 2, Diakon 4 og Kateket 1. En hadde delt sin egen Snapchat profil med ungdommene, mens de andre hadde opprettet en egen profil på Snapchat med et brukernavn som passet til jobben. To av informantene hadde opprettet én bruker som flere i «staben» kunne benytte seg av. Tanken var at de skulle dele på ansvaret med å svare på ungdommenes henvendelser. I den ene «staben» fungerte dette samarbeidet fint og de fikk kontakt med

mange ungdommer. De hadde registrert 104 samtaler i perioden mai 2020 til juni 2021 med ungdommer og faktisk også barn helt ned i 10 års alderen. Dette syntes de var bra. «*Men vi tror at vi potensielt kunne hatt mange flere.. det er bare at vi ikke kom godt nok ut som vi hadde håpet på*» (Kateket 1). Det var også en utfordring at de måtte slette samtaleene med hver ungdom, hver kveld i forhold til taushetsplikten. Dette fordi det var en ny person i «staben» som skulle overta neste dag. Når de slettet, mistet de oversikten over de ungdommene som bare tok kontakt litt inn i mellom, som kanskje testet om de var trygge samtalepartnere. Nå er det bare en som har ansvaret for å svare ungdommene og nå kan h*n se når det er noen som:

«sier «hei» på tre tirdager eller sier en ting også har det følt også spør jeg og får ingen svar, også kommer det svar to dager etterpå at: Jeg har kranglet med alle mine venner og... ingen liker meg og.. da kan jeg spore og se at du har faktisk prøvd og fått kontakt med meg allerede mange ganger. Å nå tør du. Du bare sjekker om jeg svarer, for å se om er dette trygt. Det er ganske naturlig at ungdommene opplever at det kan være vanskelig å snakke med ukjente voksne. De snakker gjerne med den de har relasjon med» (Kateket 1).

Kateket 1 forklarte at en må ta slike små henvendelser fra ungdom seriøst. Det er «*mange som vil først sjekke at: Er dette trygt?*» (Kateket 1).

Et annet problem som dukket opp ved bruken av Snapchat, var at en ikke nådde ut til alle slik som de hadde håpet på. En informant forklarte at de hadde kjøpt plass på Snapchat sin reklameplass slik at flest mulig skulle se deres samtaletilbud. De hadde sendt ut masse info og trodde at det ble lagt ut. Et halvt år etter at de startet med dette, fant de ut at Snapchat hadde stoppet mesteparten fordi de hadde navnet «kirke» i sitt brukernavn. De fant ut at Snapchat ikke støttet religiøs aktivitet.

I den andre «staben» fungerte ikke samarbeidet om Snapchat så godt og hele prosjektet stoppet dessverre opp på grunn av konflikter innad i staben.

Diakon 1 som brukte sin private Snapchat konto, forklarte at h*n hadde startet med å dele sin bruker med ungdommene før h*n hadde skjönt at det gikk å opprette flere brukere. H*n syntes det ble et styr å skulle flytte ungdommene til en ny bruker og tok heller et valg da med å fortsette med å bruke sin private. H*n synes det har vært ganske hyggelig og gitt veldig mye tilbake. Men h*n har erfart at det ble noe vanskelig å skulle holde oversikt over blant annet

arbeidstid, da h*n svarte på meldinger litt nå og da gjennom hele døgnet. Ungdommene vendte seg også fort til at h*n var tilgjengelig hele tiden og da syntes h*n det var litt vanskelig å skulle trekke denne tilgjengeligheten tilbake. H*n tok også et valg med å være synlig på Snapchat kartet. For og ikke skuffe ungdommene la h*n av og til ut info på storyen sin om at h*n av og til var litt sein med å svare, og at dette ikke var noe vondt ment. Ungdommene delte ofte små ting fra deres hverdag og diakonen opplevde det litt som at de hadde et behov for å fortelle litt fra dagen sin. Ut fra ulike bilder som ble delt, prøvde h*n å kommentere eller svare og slik startet en samtale.

Diakon 3 hadde som mål at *«alle de på Snapchat er folk som har lagt meg til, det er ikke jeg som har lagt de til. De skal ha ønsket å legge meg til»* (Diakon 3). H*n fulgte med på storyene til ungdommene og kommenterte disse. Dette for å vise at h*n ser dem. H*n sier at det trenger ikke å være mer en det, de tok kontakt hvis de hadde behov for å snakke. H*n bruker også Snapchat kontoen til å sende ut informasjon til ungdommene om ting som skjedde i lokalmiljøet, for eksempel at: «nå er det åpent døgnet på klubben».

Instagram

Tre av informantene brukte Instagram som kontakt punkt og samtalested med ungdom. Dette var Diakon 3, Diakon 4 og Kateket 1. Erfaringene fra informantene var at Instagram ikke var et like populært samtalested som Snapchat og eller Messenger, men fungerte fint som et sted en kunne følge ungdommene og trykke liker på det de la ut av bilder. Dette for å vise at de «så» ungdommene. Eller ved at en selv brukte Instagram til å legge ut bilder av ulike temaer for å få i gang en diskusjon.

Chat på Messenger og annet

Hele fem av informantene benyttet seg av chatte mulighet enten over Facebook sin Messenger eller Chat via Googel konto. Dette var Diakon 1, Diakon 3, Diakon 4, Kateket 1 og Helses. 1. Det var kun Helses. 1 som hadde ordnet en «trygg og sikker chatte kanal» ved hjelp av kommunens IT ansvarlig. Dette vil si h*n var sikker på at ikke andre kunne hakke seg inn på chatte stedet og det skrevne materialet ble slettet etter hvert. Alle ungdommene som Helses. 1 hadde i sitt kontaktfelt hadde egne cromebook med egen privat Googel konto bruker. Og det var via deres Googel konto bruker at det fantes en egen chatte mulighet.

Kateket 1 hadde positiv erfaring med at bruken av Messenger med jobb profil og opplyste at mange ungdom foretrakk å bruke denne kanalen. H*n hadde nå tatt kontakt med en datakyndig som skulle hjelpe dem med videre utvikling av dette, slik at det kunne brukes rett i forhold til taushetsplikt og lover.

Diakon 4 opplevde en ny utfordring som h*n ikke hadde vært så mye borti tidligere. Det var at enkelte skrev veldig private ting på Diakon 4 sin private profil eller innlegg. H*n måtte da ivareta den enkelte i forhold til personvern og be dem om å slette innleggene. I starten synes Diakon 4 at dette var litt skummelt fordi h*n var redd for å være avvisende. Men ofte ble det bare positivt mottatt da den som skrev ofte ikke hadde tenkt seg om.

Zoom/Teams

To av informantene benyttet seg av Zoom eller Teams. Dette var Diakon 2 og Helses. 3.

Diakon 2 opplevde at ungdommene lettere «møtte opp» til avtalt tid når de snakket over zoom kontra tidligere møter på kontoret og trakk fram det med at samtalene gikk lettere over Zoom. I dette tilfellet kunne diakonen se ungdommen som h*n snakket med.

Jeg ble overasket i begynnelsen over hvor fortrolig de kunne være. Jeg oppdaget at ungdommene er på rommet sitt hjemme og da er de på hjemmebane, da er de tryggere. Så de sitter hjemme og er trygge og kan snakke. Å den avstanden det på en måte kan være i samtalen er ofte en fin avstand tror jeg. Det er ett eller annet at man kan lettere trekke seg ut av det på en måte. Man blir ikke så lett pressa opp i et hjørne.. Så jeg tenker og lurere på om den lille avstanden det også er, at det skaper trygghet og gjør det lettere å være fortrolig (Diakon 2).

Helses. 3 sendte ut melding på teams til ungdommer hun allerede hadde etablert kontakt med før korona utbruddet. Det var meldinger som: «Jeg er her.. og vil du ha en prat? Skal vi ringes i dag?» (Helses. 3). H*n opplevde at ungdommene var mye på Teams og tok kontakt dersom det var noe. Likevel følte h*n at det var en annen måte å kommunisere på, at det var en slags fysisk sperre. «det er ingen av de samtalene som jeg har følt at ungdommene har åpnet seg, det har vært mer bare for å følge opp» (Helses. 3).

En del av ungdommene hadde heller ikke på kameraet under Teams samtalen. «Når man ikke ser ansiktet eller kroppsspråket, så er det jo.. man mister jo mye da!» (Helses. 3). H*n opplevde at det var mye bedre å se de.

Tik Tok

To av informantene hadde prøvd å benytte seg av Tik Tok. Dette var Diakon 1 og Diakon 3. Diakon 1 hadde prøvd å benytte seg av Tik Tok som informasjons kanal for å nå ut til ungdommene. Men erfaringen fra dette var at det var vanskelig å følge opp hver enkelt som hadde kommentert på de ulike innleggene. Diakon 3 hadde privat bruker på Tik Tok og fulgte mange av de lokale ungdommene, men la aldri ut noe selv. Hun brukte det mest til privat bruk og til å «se» ungdommene, med å like det de hadde lagt ut.

Positivt

Kateket 1 syntes det var fint å kunne være en samtalepartner for ungdommene og sa at:

«Noen kommer igjen, noen kommer lenge etterpå og sier, jeg vil bare si at det gikk bra. Og det er jo helst fantastisk å høre, for de har jo ingen meldeplikt. Eller de kan si, tusen takk for at du var her akkurat i dag. Fordi jeg følte at jeg ikke hadde ingen å snakke med og jeg tenker at hvis man da har kunnet lette for noens hverdag, noen gang.. Så er det jo helt fantastisk» (Kateket 1).

5.4.2 Andre samtalesteder

Naturen/gåtur

Tre av informantene har benyttet seg av naturen som samtalested. Dette var Diakon 1, Diakon 2 og Helses. 3. Felles erfaringer fra de tre informantene var at samtale ute i naturen mens en gikk, var veldig positivt. Positivt i forhold til å opprettholde smitteregler om avstand og positivt for kommunikasjonsflyt og for kropp og sjel. Samtlige ønsket å benytte dette mer.

Diakon 1 «merket at de slappet bedre av å gå litt i samme retning og at en ikke trenger å se på hverandre. Også opplever jeg naturen som litt mer sånn avvæpnende kanskje.. lettere å la samtalen forflytte seg litt ut på noen digresjoner hvis en trenger det i større grad som: «oi, se der!»» (Diakon 1).

Diakon 2 hadde erfaring med at:

«Det der å gå tur og være ute sammen er kjempefint, det er jo fryktelig lettere å prate om vanskelige ting når man er ute og går. Det skjer mye bra sånn rent fysiologisk. Da

mann er ute og går, med hjernen og slike ting da. Så jeg vil gjerne ha mange flere ut å gå på tur. Det er et bedre verktøy enn å bare å sitte å prate sånn som vi gjør nå. For man tenker bedre og kobler bedre hjernen på» (Diakon 2).

Helses. 3 konkluderte med at h*n gjerne skulle brukt naturen mer som samtalested, også nå i tiden etter korona pandemien. Dette fordi h*n synes det var mer avslappende for alle parter. Men, dessverre ser h*n at h*n fort blir «låst» på kontoret igjen og at turer ute krever litt mer planlegging og tid enn en samtale over telefon. Likevel kunne h*n konkludere med at: *«det er absolutt der jeg har fått de beste samtalene, ingen tvil!» (Helses. 3).*

Bil

To av informantene hadde benyttet seg av biltur til og fra ulike arrangementer, som samtalested med ungdom. Dette var Diakon 3 og Diakon 1. Men Diakon 1 syntes dette ble utfordrende i forhold til smitteregler om avstand og regler ved bruk av egen bil i jobb sammenheng, så h*n valgte å avslutte dette. Diakon 3 trakk fram bilturen som et ypperlig samtalested fordi:

«de trenger ikke å se på deg, og du kan ikke se på dem fordi du kjører. Så de blir «sett» uten at du ser på dem. De kan velge om de vil se på deg eller om de vil ha kontakt med deg, eller om de vil kikke ut vinduet og si noe. Hvis de kjenner at de ikke vil snakke, så kan de bare skru på musikk på radioen eller.. da er det liksom ikke så farlig. Men, jeg får veldig mange fine samtaler med de i bilen da». (Diakon 3).

Kafé

To av informantene oppga at de kunne møte ungdommene på etablerte kafeer. Kafeene hadde litt andre lover i forhold til servering av mat og drikke. Dette gjorde det mulig å møte ungdom og være en samtalepartner på kaffen. Begge informantene trakk fram at de var takknemlig over å kunne være tilgjengelig og «se» ungdommene og begge hadde en rolle som gikk ut på å være i miljøet som en synlig samtalepartner. Ungdommene tok ofte selv initiativ til samtale og samtalene bar preg av å være korte, ikke planlagte og handlet om ting som hadde skjedd i hverdagen. Den ene kafeen ble startet på en skole.

«Klubben»

Diakon 1 og Diakon 3 har kunnet møte ungdommene på «klubben» i tiden etter den store nedstegningen. Den ene «klubben» var organisert via kirken og var åpen hver mandag, den andre var organisert av kommunen og hadde åpent to dager i uken. På begge plasser har det vært utfordringer angående smittevask, antallsbegrensning og forhåndspåmelding. Selv om det ble mange restriksjoner og kortere oppholdstid på den ene klubben sa Diakon1 at ungdommene:

«var bare så glade for å få lov til å komme og møtes litt. (...) og de mandagene har vært liksom grunnlaget for veldig mange av samtalene jeg har hatt. Det at de har kommet dit først og blitt kjent med meg og fått tillit til meg før de i det hele tatt har vurdert å snakke om ting. Så hadde vi ikke hatt de mandagene og det lavterskeltilbudet som det er. Så er det mange av dem jeg ikke hadde kjent. Det er helt sikkert» (Diakon 1).

Dette med antallsbegrensning opplevdes som noe utfordrende:

«Klubben har vært åpen, men kun rom for, ja på det minste tror jeg vi hadde 20 stk. Å vanligvis kunne de være nærmere 60 stk. i løpet av en kveld. Så det er ganske begrensende. Å like vell når de må melde seg på og kanskje ikke får med seg alle de som de vil ha med seg. Midt opp i alt dette er det mange som, eller det er veldig lett å «miste» ungdommer, i siktelinjen. For det ser vi at det var mange som brukte å være der «hver mandag», eller «hver onsdag», som på en måte har blitt litt borte. Som vi nå må huke inn igjen og finne litt tilbake til, fordi vi ikke har hatt mulighet til å ta inn mange nok. For hvis de har påmeldt seg for seint, så har de ikke fått plass» (Diakon 3).

Diakon 3 fortalte at h*n brukte mye av tiden sin på klubben sammen med ungdommene. De var ofte flere voksne til stede og sammen klarte de å fange opp mye. Der fanget de opp de som slet psykisk, de som hadde begynt å ruse seg eller bare de som trengte en liten samtale om livet og de små banale tingene i hverdagen. Likevel opplevde h*n at hvis ungdommen «først kommer med store ting, så er det STORE ting» (Diakon 3). Så en erfaring var, at det var veldig greit å være flere voksne.

Åpent kontor

To av informantene har kunnet ha kontoret åpent for ungdom kort tid etter pandemien brøt ut og landet stengte ned. Dette var Diakon 4 og Helses. 1. En av grunnene var at det ikke var så høyt smittepress i distriktet der de arbeidet og fordi de ble prioritert. Helses. 1 kunne fortelle at:

«Noen helsesykepleier ble tatt ut av tjenesten og satt inn i sykepleievern, testteam og andre slike jobber fordi de hadde mangel. Men her har det vært prioritert at vi skal være der for ungdommene og det er jeg fornøyd med og det tror jeg er viktig. [...] Ungdommene trenger kanskje å se deg for å huske at man er der. [...] Så, konklusjonen min er nok at det er viktig å være der de er» (Helses.1).

Ellers skal det nevnes at alle tre helsesykepleierne og Diakon 4 og Diakon 2 har fast kontorsted på ulike ungdomsskoler. Når restriksjonene lettet fikk de andre helsesykepleierne komme tilbake til sine kontor på skolene.

Helses. 2 opplevde:

«at det ble veldig stille, eller roligere på døren min når de kom tilbake. Jeg tenkte at behovet for å være sammen var sikkert så stort at annen type problematikk var kanskje ikke så aktuelt å ta opp med meg. Det er ikke godt å si..» (Helses.2).

Telefon

De fleste av informantene hadde gått ut med informasjon om at de var tilgjengelig også på telefon og at de benyttet den noe. Helses. 2 opplyste at hun kun hadde benyttet seg av telefon i samtale med ungdommene. Generelt gav alle tilbakemelding på at det hadde vært en del utfordringer ved telefonbruk. På grunn av dette har jeg valgt å ta det med i oppgaven.

«..når folk ringte, så merket jeg hvor utrolig mye jeg egentlig bruker å lese kroppsspråket til folk. Det var kjempe strevsomt å bare snakke i telefonen. Før vi liksom ble drevne på å bruke skjermen da» (Diakon 4).

Erfaringen til Heles. 3 var at:

«Det er veldig vanskelig å sitte og snakke om ulike problematikker når du ikke kan se på folk. Ikke se blikkene eller stemning.. altså.. Normalt så kan man jo sitte sammen med dem og si: «Jeg ser at du ble lei deg nå» eller «Jeg ser at du er glad, bli eller hva det måtte være» «Jeg ser at du ble stille» ... du mister den nonverbale kontakten. Så det syntes jeg var veldig, veldig vanskelig. Fordi jeg opplevde jo at en del av de ungdommene som jeg ringte hjem til de kunne jeg jo snakke med, men jeg hørte at de var på en måte ikke.. ja hva skal jeg si.. ordentlig tilstede.. Fordi de holdt på med andre ting, skjønner du. Så det ble mye sånn.. «ja».. «nei».. «det går bra».. Så det må jeg si jeg syntes var vanskelig. Å holde en god dialog via telefon og opprettholde den gode kontakten vi hadde» (Helses. 3).

Helses. 1 trekker fram en mulig årsak til at kommunikasjon over telefon var en utfordring: *«noen ville ikke snakke i telefon fordi alle var jo hjemme i den der tiden» (Helses. 1).* Kanskje var redselen for at andre familiemedlemmer skulle lytte til samtalen, en av årsakene til at kommunikasjonen ble vanskelig.

5.5 Erfaringer fra samarbeid

5.5.1 Utfordring ved samarbeid

Diakon 4 fortalte at «Staben» h*n jobbet i hadde fått beskjed om å være i sosiale medier fra kirkerådet, men mange i «staben» var uenige i dette. Diakonen syntes det ble for slitsomt å skulle stå i konflikten over tid, så tilbudet til ungdom over sosiale medier ble ikke prioritert. H*n syntes dette var veldig trist, da h*n så at mange ungdommer tok kontakt og hadde behov.

5.5.2 Samarbeid skole og frokostkafé

I det ene kafe prosjektet der det ble utdelt frokost til ungdommene på ulike skoler, har de etter hvert knyttet sterke relasjoner med de ansatte på skolene.

«Så nå har vi for eksempel en diakon som skal ha, sammen med kommunalt ansatte, en jentegruppe i skolen. Også har vi noen som er i langfriminuttet i skolegården og

snakker med elever. Og, det har kommet en helt annen kontakt, så vi opplever at vi jobber veldig godt sammen med de skolene som vi er i akkurat nå» (Kateket 1).

5.5.3 Samarbeid skole og diakon

Diakon 4 hadde samarbeid med kommunen og fylkeskommunen om å delta i elevtjenesten som en samtaleperson til ungdommene. H*n hadde stort fokus på tilstedeværelse og trakk fram dette med å være en synlig person i ungdommenes miljø slik at de fikk tillit til deg.

Diakon 2 hadde samarbeid med flere ungdomsskoler og hadde tilgang til samtalekontor på samtlige. H*n hadde profilert seg i forhold til sorg og sorgstøtte. I tillegg fokuserte h*n på godt samarbeid med lærere, rådgivere og helsesykepleiere. H*n trakk fram viktigheten med å ha et godt nettverk på skolen slik at de ulike yrkesgruppene fikk tillit. Når tillitten var etablert opplevde h*n at de sendte ungdom til samtale.

5.5.4 Samarbeid kommunal klubb og diakon

Diakon 3 hadde samarbeid med den lokale ungdomsklubben som en tilstedeværende voksen. Jobben gikk ut på å være i miljøet og snakke med ungdommen.

«Det kirken har gjort i min jobb er jo at i stedet for at vi skal lage et alternativt opplegg som de egentlig ikke velger, så har vi bare prioritert ekstra mye at jeg er på klubben. Jeg har type vært på klubben hvert fall en gang i uken, i hvert fall en time type i gjennomsnitt. Men gjerne flere... Av og til er jeg der hele åpningen» (Diakon 3).

5.5.5 Hvem samarbeider diakoner, kateketer og helsesykepleiere med?

Angående samarbeid nevnte diakonene og kateketen samarbeid med: rektor, lærere, miljøterapeuter, utekontakt, helsesykepleiere, rådgivere, familiehus, psykososialt team, nattevandrere, frivillighetssentralen, speiderne, kultur, Lions, politi, samlokalisering mot rus og kriminalitet, organisasjoner som Røde kors, Kirkens SOS, Kirkens bymisjon, Dialogsenteret og Redd barna.

Helsesykepleierne nevnte samarbeid med: skole, ressursteam, barnevern, BUP, PPT, Politi, psykologer, lege, familievern, psykososialt kriseteam, natteravner, utekontakten og miljøterapeuter.

De tre helsesykepleierne som jeg intervjuet hadde ikke noe samarbeid med diakon eller kirken i deres område. Helses. 3 sa at:

Det skulle det kanskje ha vært, Det er kanskje litt synn at vi ikke vet hva som finnes. Det finnes vel noen diakoner, det gjør det vel..? Men, vi har ikke noe samarbeid som jeg vet (Helses. 3).

5.6 Tips til diakoner og andre som arbeider med ungdom

5.6.1 Bygge tillit til ungdom, tilstedeværelse og «å bli sett»

Mange av informantene trakk fram dette med viktigheten av å bygge tillit til ungdommene. Dette tok ofte lang tid. For å bygge tillitt sa de fleste at en måtte være tilgjengelig, synlig og være der ungdommen er. For helsesykepleierne gjaldt dette med å være synlige i skolemiljøet. De trakk fram dette med å besøke hver klasse, gå i gangene og snakke med ungdommene og ha en «åpen dør» på kontoret. «Også er jeg på kontoret når jeg skal være der. Prøver å unngå å være borte eller henge lapp på døra «Nå er jeg her eller der»» (Helses. 1). Dette gir en forutsigbarhet til ungdommene.

«Det skal jo noe til å få disse ungdommene i tale om ting som er litt sånn vanskelig. Det kan kreve mye, mye innsats. Før de begynner å komme med det. I alle fall aldersgruppen 13-16 år» (Helses. 1).

«Ellers så har jeg jobbet mye i ungdomsmiljøet alle disse 14 årene... Så, de er gode til å ta kontakt... Å det tror jeg handler om den tilstedeværelsen, å vise at man er tilgjengelig da... Å da tipser de også hverandre om å ta kontakt. Eller tar kontakt på vegne av andre. De er veldig opptatt av at det er ikke å sladre å komme og si at den og den ikke har det greit og det er det mange som er gode til. Å gi tips og råd» (Diakon 4).

Men det er også «viktig å vise at du er oppriktig interessert i dem og har omsorg for dem» (Diakon 2). En del av diakonene trakk fram viktigheten av å «se» ungdommene også i hverdagen. Diakon 3 hadde et fint eksempel på hvordan dette kunne gjøres:

«Jeg tror mye av den viktige kommunikasjonen med ungdommer skjer... selv om vi har mye på de sosiale medier... så er den viktigste den der: «Heien!» Hver gang du går

forbi. At du ser på de og sier «Hei!». For det ser jeg har masse effekt. For eksempel når jeg er på kjøpesenteret og bare skal handle mat til meg selv, så tar det jo kjempelang tid, men... En runde på kjøpesenteret så har jeg truffet 20 ungdom plutselig. Å da har jeg sagt «Hei!» til dem» (Diakon 3).

Når det kom til å «se» ungdommene på sosiale medier, så nevnte de som hadde benyttet seg av Snapchat, Instagram og Facebook/Messenger at det gikk på å like det ungdommene hadde lagt ut eller kommentere fine ting til dem.

«Jeg kommenterer og skriver f.eks. «flott ungdom» om de legger ut nytt bilde. Trykker liker eller sånn der smiley med hjerter. Den der medfølelses smileyen. Det er så lite som skal til. Men når de får slike smådrypp gjennom hele året, ikke bare på de faste samlingene men også utenom, så stopper de opp på gata, de roper fra sykkel og på lang avstand. Fordi de blir sett, de vet at de blir sett» (Diakon 3).

Diakon 4 nevnte dette med at ungdom tester ut om du er til å stole på. For eksempel opplevde h*n at ungdom kunne sende Snap flere dager for å se om h*n svarte, og så kunne de plutselig plumse ut med noe. «Det er mange som vil først sjekke at: Er dette trygt» (Diakon 4). H*n kom med et tips om å sende ut bilde av den som er ansvarlig for å svare på Snapchat meldingene eller lignende for at ungdommene skal vite hvem det er de «snakker» med. «Ungdommene snakker gjerne med de som de kjenner eller opplever er et kjent ansikt» (Diakon 4).

5.6.2 Invitere ungdom til noe som interesserer dem

To av diakonene kom med tips som handlet om aktiviteter til ungdom. Begge nevnte dette med å starte i det små, med de kontaktene en allerede hadde etablert, kanskje gjennom konfirmantarbeid.

«For jeg tror de beste tilbudene starter i det små. De beste tilbudene starter med en og to som sier: Dette har vi lyst til å gjøre! Hvordan kan vi gjøre dette? Å hva er det de egentlig vil ha?.. Men, igjen. Da må du ha relasjonen med de ungdommene. Så ting tar tid rett og slett» (Diakon 3).

«Det er det å ha noe å invitere de til etter konfirmanttiden. Alle kirker ønsker jo å beholde ungdommene etter konfirmanttiden. Men det.. Da må man ha noe å invitere de

til er min opplevelse nå. Det holder ikke å si: «Velkommen til gudstjeneste nå på søndag!» For de aller fleste, så holder ikke det. Man må ha noe mer retta mot ungdom» (Diakon 1).

5.6.3 Bygge nettverk for å nå ungdom

Alle informantene samarbeidet med en eller flere andre yrkesgrupper, frivillige eller organisasjoner. Men tre av informantene trakk fram dette med å knytte relasjoner og bygge nettverk som tips for å nå ungdom bedre. Kateket 1 sa dette: *«Også tenker jeg at.. ja jeg tror litt på det med å knytte relasjoner. For hvis man er alene, så er man veldig alene. Hvis man er flere som hver fall har mulighet til å snakke litt og planlegge, diskutere» (Kateket 1).* Helses. 2 hadde opplevd en krise i sitt arbeidsområde og konkluderte med at: *«Jeg tror at sammen er vi sterkere og sammen kan vi gjøre det bedre, enn å jobbe parallelt rett og slett» (Helses. 2).* Diakon 2 hadde fått en ny erfaring i den jobben h*n jobbet i nå og trakk fram dette:

«En ting som har vært nyttig for min del er hvordan jeg definerer meg selv som diakon. Jeg tenkte tidligere at jeg ville være 1. linjetjeneste. Være nær folket. Være på de arenaene hvor folk er da. Det gjaldt eldre og yngre og alt mulig. Mens her har jeg funnet ut at det er nyttig å tenke at jeg kan ikke være på alle klasserom og sitte ute i kantina på videregående og bli kjent i miljøet. Så jeg vil nå definere meg som en sånn 2. linjetjeneste. Så må jeg jobbe på en annen måte. Jeg må jobbe mot lærere, rådgivere og helsesykepleier. Det er der jeg trenger å lage nettverket mitt for at de skal kunne henvise til meg. Det er en annen måte å jobbe på» (Diakon 2).

Denne måten å jobbe på fungerte veldig godt for h*n når lærerne, rådgiverne og helsesykepleierne fikk tillit til h*n.

5.6.4 Veiledning

Et tips som to av informantene trakk fram, var å gå i veiledning:

«Snakker du med ungdommer, folk i det hele tatt, så kommer disse historiene krypende inn på deg og mange gjør inntrykk. Å det at du selv får sortert dette og hva dette gjør med deg. Det er veldig viktig altså for å gjøre en god jobb og ikke bli utbrent. Du må

ha ventiler også i forhold til ungdom. Å du unngår å blande inn dine egne ting i samtalen som ikke hører hjemme» (Diakon 2).

Diakon 2 forklarte at arbeidsgiver skal legge til rette for veiledning, men at det ikke alltid er like enkelt å få det til. H*n hadde selv måttet gå noen runder med arbeidsgiver for å få dette tilbudet. Helseesykepleier 3 forklarte at h*n hadde møter med de andre helseesykepleierne nesten en gang i uken hvor de veiledet hverandre.

«Ja, da tenker jeg jo at dette med å ha noen å snakke med, det man er igjennom, altså kollega veiledning... Det er viktig, det er viktig for alle for at vi skal holde ut. Også prøver vi å ha fokus på dette med at vi må ta vare på oss selv først. Vi må rekke å spise en lunsj. Vi må ha en tissepause. Ellers klarer vi ikke å stå i det.» (Helses. 3).

5.7 Oppsummering

Diakonene, helseesykepleierne og kateketen hadde noen fellestrekk i hvordan de møtte ungdom under koronakrisen. De fleste benyttet seg av både samtaler over sosiale medier og samtalesteder der en kunne treffes fysisk. Det var kun en informant som kun benyttet seg av telefon i den tiden når alt stengte ned. Dersom en ser på summen av hva hver enkelt informant benyttet seg av innenfor sosiale medier, kan en se at «Chat på Messenger og annet» var benyttet mest, deretter var det Snapchat og Instagram (Se illustrasjon). «Chat på Messenger og annet» vil si at en blant annet skrev meldinger over Facebook sin Messenger. En informant benyttet en Google konto Chat som ble opprettet i samråd med It ansvarlig, der tekst ble slettet etter hvert. To diakoner har benyttet seg av Tik Tok, men jeg har ikke valgt å ta dette med i oversiktstabellen, bare nevne det kort i analysen.

I forhold til andre samtalesteder var det bruk av naturen som møtested som fikk høyest poengsum (se illustrasjon). Dersom jeg hadde utvidet tidsaspektet noe, ville nok kontoret som møteplass kommet på førsteplass og bruk av naturen på andre. Dette fordi tre av informantene kunne bruke kontoret som samtalested etter hvert som regjeringen åpnet mer opp. Men jeg har valgt å fokusere på hva den enkelte gjorde i den første tiden, da det var vanskeligst.

Jeg ønsket å nå informanter i alderen 20-40 år men har fått tre informanter som er utenfor dette aldersspennet. Jeg har valgt å ta deres erfaringer med, da jeg mener de er verdifulle. Min antakelse i at de over 40 ikke var like aktive på sosiale medier kan jeg ikke helt si stemte, men

én av informantene som var over 40 år benyttet seg ikke av sosiale medier i sin kontakt med ungdom. Da jeg ikke har spurt alle informantene direkte om bruk av telefon, har jeg ikke valgt å ta det med i oversiktstabellen, men kun nevne erfaringene til de som nevnte bruk av telefon.

Intervjupersoner	Snapchat	Instagram	Chat på Messenger og annet	Zoom/Teams	Naturen	Kafé	"Klubben"	Kontoret	Sum
D1	1		1		1		1		4
D2				1	1				2
D3	1	1	1				1		4
D4		1	1			1		1	4
K1	1	1	1			1			4
H1			1					1	2
H2									0
H3				1	1				2
Sum	3	3	5	2	3	2	2	2	

D=Diakon K=Kateket H=Helsesykepleier

Noen av informantene benyttet seg av sine private profiler på Snapchat, Instagram eller Messenger. Mens andre igjen benyttet seg av en profil som var etablert via jobben.

Av tips til diakoner eller andre som skulle arbeide med ungdom, så trakk de fleste fram dette med å «være» der ungdommen er, både i den virkelige verden og på sosiale medier. En måtte «se» ungdommen og bygge tillit til dem over tid. Alle hadde erfaring med at denne tillitten tok det tid å bygge opp før ungdommene eventuelt våget å åpne seg for å fortelle om vanskelige ting.

Dette med veiledning kom også opp som en viktig ting å ha fokus på om en skulle klare å stå lenge i jobben. De fleste informantene nevnte også at de samarbeidet med mange ulike yrkesgrupper og at vi er sterkere sammen. Men, det kom opp at ingen av helsesykepleierne hadde noe form for samarbeid med kirke eller diakon.

Det var også veldig få mannlige informanter innenfor diakonyrket og helsesykepleieryrket.

Noen av informantene hadde opplevd selvmord blant «sine» ungdommer også nå i koronapandemien. En av informantene hadde prøvd å finne en rød tråd i disse selvmordene og kommet fram til at:

«..jeg tror at mye av det hadde løst seg om vi hadde et samfunn hvor vi slapp og si at noen falt utenfor. Eller noen ikke fant plassen sin. Å det er jo et oppdrag som kirke og kommune virkelig bør ta på alvor. Utvide plattformen, slik at det er plass til mangfoldet. Det er mange som føler at de detter utenfor og det er kanskje det som også skjedde i pandemien også tenker jeg da. Folk hadde liksom nettverkene sine, men de som var ensomme ble nok enda mer ensomme, fordi det ble så tydelig at man hadde jo ingen» (Diakon 4).

6 Drøfting

6.1 Møtepunkter under koronapandemien

Jeg har valgt å dele møtepunktene inn i to kategorier. Disse kategoriene er: «den fysiske virkelighet» og «på sosiale medier». Som diakon skal en prøve å skape inkluderende fellesskap, dette gjelder i den fysiske virkelighet og på sosiale medier. Inkluderende fellesskap kjennetegnes ved at mennesker blir sett, får trøst, hjelp og forhåpentligvis nytt håp og krefter til å hjelpe seg selv (Kirkerådet, 2020, s. 6).

6.1.1 Den fysiske virkelighet

Noen av informantene har kunnet møte ungdom under korona pandemien. Disse møtepunktene har vært i naturen, på «klubben», på «kafé» og på kontoret. I tillegg var det noen som hadde økt fokus på den daglige «Hei!» når de traff ungdom på butikken eller på gaten. De som har kunnet møtes har vært veldig takknemlig for dette, selv om det har vært en del restriksjoner i forhold til avstand, antall og hygiene.

Isolasjon og ensomhet

Som tidligere nevnt i kapittel 2 har koronapandemien ført til at flesteparten av ungdommene har blitt isolert i sine hjem og fått mindre sosial omgang med sine venner og bekjente. For mange har denne isolasjonen og hjemmeskole ført til at de kunne slippe mer stress, mobbing og fikk mer tid til familie. For andre har det ikke vært så enkelt. De som har hatt det litt vanskelig fra før har gjerne fått det mer vanskelig og i følge ulik statistikk utført i Oslo, så ser det ut til at det er de fra lavere sosiale lag i som har hatt det tøffest (Kjøs, 2021, s, 24-25). Når en ikke er i samklang med andre mennesker kan dette gi opphav til ensomhet og deretter depresjon. De fleste av informantene oppga at temaet ensomhet og vanskelige relasjoner til venner og familie, gikk igjen som samtaleemne med ungdommene. I en online spørreundersøkelse som ble gjennomført i mai-juni 2019 blant ungdomssjelesørgere, kom det fram at temaet relasjoner og identitet var på topp. Etter dette kom temaer om tro og mening, traumer og skam. Sex, rus og personlige og sosiale utfordringer var temaer som ikke var så framtrædende (Danbolt, et al., (Kommer 2022), s. 3-5).

Ensomhet og mangel på tilhørighet er en av mange diakonale utfordringene vi står ovenfor i vår tid (Korslien, 2009, s.91). Halvorsen (2005) skriver at det dessverre er en «sterk statistisk sammenheng mellom ensomhet og lykke og tilfredshet med tilværelsen» (Halvorsen, 2005, s.139). Han skriver at for mange er ensomhet en vond følelse eller stemning og jo mer ensom en føler seg, jo mindre lykkelig og fornøyd er en.

Som diakon kan en henvise til ulike mestringsstrategier for å mestre ensomhetsfølelsen. Dette er blant annet akseptasjon av tingenes tilstand, legge vekt på viktigheten av egenutvikling og nye vennskap. Det er også viktig å bygge nettverk for sosial støtte, ha en tro og religion, øke egenaktiviteten ved å involvere seg i noe som er meningsfullt og distansere seg fra helseskadelig adferd (Halvorsen, 2005, s.171-172). Som tidligere nevnt i kapittel 3.3 trenger mennesker nære venner for å beskytte seg mot ensomhet. Overfladiske bekjentskaper og relasjoner har dessverre ikke samme beskyttende effekt (Halvorsen, 2005, s.143). Ensomhet kan også lede til kjedsomhet. Denne type kjedsomhet kan føre til at vi mennesker starter med destruktive aktiviteter som blant annet spiseforstyrrelser, rusmisbruk, spillemani og vandalisme, for å fortrenge tomhetsfølelsen (Halvorsen, 2005, s.140-141). Dessverre melder både helsedirektoratet og de regionale helseforetakene om økt omfang av alvorlige psykiske tilstander hos unge, som spiseforstyrrelser og selvskading. Ulike hjelpetelefoner forteller også om at ungdom tar mer kontakt en før og samtaleemnene er mer alvorlige enn tidligere (Kjøs, 2021, s.13).

Prøvde å skape inkluderende fellesskap

Som diakon er noen av arbeidsoppgavene å forebygge problemer, styrke omsorgsfellesskapet i lokalsamfunnet og samarbeide med det offentlige (Jordheim, 2011, s. 18-19). En bør forhindre at ensomhet blir et så stort problem at situasjonen blir permanent. «Kronisk ensomhet i barndommen vil kunne få negative følger gjennom hele livet» (Halvorsen, 2005, s.175).

Noen av informantene nevnte at ungdommene mistet noe av sin sosiale trening i omgang med andre og en av helsesykepleierne trakk fram dette med at de opplevde nå en del skolevegring blant elevene. Hva årsaken til denne skolevegringen var, er noe usikkert. På bakgrunn av en del forsøk som har blitt gjort i den siste tiden, som nevnt i kapittel 2, så vil jeg anta at en del ungdommer kanskje synes det er vanskelig å skulle komme tilbake til det sosiale livet på skolen etter en tid uten så mye sosial kontakt med andre.

De informantene som har kunnet holde møtepunktene «oppe å gå» under korona pandemien, har vært veldig takknemlige for dette. En av diakonens arbeidsoppgave er å skape inkluderende fellesskap som kan formidle håp, gi en opplevelse av tilhørighet og gi grunnlag for livsmestring (Kirkerådet, 2020, s. 13). Dette har naturligvis vært en utfordring når regjeringen har gitt beskjed om at en ikke kan møtes eller samle så mange. Dette har ført til at mange har måttet tenke nytt og kreativt for å skape møteplasser for ungdommen.

I følge informantene, savnet mange av ungdommene vennene sine og de faste sosiale møteplassene under den første tiden av pandemien. Ungdommene var sosiale på nett, men en del gav også uttrykk for at de var lei av at alt skulle foregå på nett. I følge Halvorsen (2005) er vennskap viktig og har stor betydning for hvordan en kommer til å klare seg i ungdomsårene og senere i det voksne liv (Halvorsen, 2005, s.62). Ungdom er også på en plass i livet der de er avhengige av sitt sosiale nettverk for å utvikle sin identitet ved å samhandle med andre ungdom og få bekreftelse. Ved mangel på dette nettverket kan en i verste fall oppleve rolleforvirring (Erikson, 1968, s. 130-135).

«Ungdomsperioden er en spesielt kritisk periode med sine kroppslige endringer og forming av egen identitet. Gradvis skal de unge løsrive seg fra foreldrehjemmet. De må sikre seg godtakelse og anerkjennelse hos andre. De blir sterkt avhengige av venner og utsatt for sosialt press fra venneflokkene» (Halvorsen, 2005, s.69).

Noen av informantene som har kunnet holde møteplasser åpne, gav tilbakemelding på at det var en del styr med smittevask og antallsbegrensning. I en undersøkelse gjort av fritidsklubbansatte i 2021, kommer det fram at også de synes det har vært vanskelig og være trygge, tilgjengelige voksne som gir emosjonell støtte under koronapandemien. De har en opplevelse av å være mer tilstede som «avstand politi» (Kjøs, 2021, s.41-41). I følge Kjøs (2021) er ungdomsklubb en av fritidsaktivitetene som ungdom er oftest med på, etter idrett. Han skriver videre at klubbtilbud har en viktig uformell rolle i folkehelsearbeid for ungdom, da de er viktige arenaer for sosial utvikling og forebygging av god psykisk helse (Kjøs, 2021, s.41-41). Så selv om de voksne har følt på at de fikk en annen rolle, har de likevel klart å opprettholde et viktig tilbud for ungdom. De informantene som har kunnet møte ungdommene på «klubben», har gitt tilbakemelding om at de var kontaktsøkende og ofte snakket om ganske alvorlige temaer. Når dette skjedde, prøvde informantene å skjerme ungdommene så godt det lot seg gjøre slik at de fikk snakke uforstyrret. Informantene prøvde å være trygge voksne som «så» og bekreftet ungdommene og veiledet dem når de trengte dette. Å «se», bekrefte og

veilede samtalepartneren på en slik måte at de kan løse problemene selv er en del av diakoniens sjelesorgsarbeid (Grevbo, 2006, s. 384).

Informantene opplevde også at de mistet en del av de faste ungdommene. De som har hatt «klubb» for ungdom, trakk fram dette med at det var litt styr med forhåndspåmelding og at de mistet en del ungdom på grunn av dette. «*Vi har ikke hatt mulighet til å ta inn mange nok. For hvis de har påmeldt seg for seint, så har de ikke fått plass*» (Diakon 3). Jeg vil bare anta at dette var en utfordring for de diakonene som prøvde å invitere til et inkluderende fellesskap. Er det inkluderende når en ikke har plass til alle?

De som drev kafé har kunnet forholde seg til litt andre regler når det kom til å samle folk og i forhold til servering av mat, enn hva kirken som organisasjon har fått lov til. Informantene som har kunnet ha kafé gav tilbakemelding om at det var fint å kunne være tilgjengelig og ha en åpen dør. Men samtalene var: «*ofte korte, ikke planlagte og kunne handle om noe som hadde skjedd umiddelbart*» (Kateket 1). «*Det blir ikke de fortrolige samtalene, for det er lokalet for lite til*» (Diakon 4).

Tre av informantene benyttet seg av naturen som samtalested med ungdom og hadde gode erfaringer med dette. De følte at samtalene gikk lettere og en var mer likeverdige samtalepartnere. Å være likeverdige samtalepartnere som anerkjenner den andre, er viktig når en skal praktisere sjelesorg (Grevbo, 2006, s. 384). Dette er nok muligens også lettere når møtet finner sted på et litt mer nøytralt grunnlag, enn kontoret. Halvorsen (2005) trekker fram bruken av naturen som noe positivt, en kan føle seg i ett med naturen og at en er en del av noe større (Halvorsen, 2005, s.161). Dette større tenker jeg som diakon, kan være Gud. Som diakon skal en prøve å formidle at en er skapt og elsket av Gud (Dietrich, 2011, s.124). Hva er vel ikke bedre enn å benytte seg av Guds fri natur mens en prøver å formidle dette? Ved å oppholde seg i naturen over tid senkes kroppens blodtrykk og stresshormonet cortisol. En kommer i bedre kontakt med egne tanker og følelser. Konsentrasjonen og evnen til oppmerksomt nærvær øker (Gabrielsen, et al., 2018, s.45). Ute i naturen er det også lettere å få naturlige pauser i samtalen siden det ofte er mange distraksjoner. Hvis en skal snakke om vanskelige temaer kan denne pausen gjøre det litt lettere å gå litt inn og ut av ting (Gabrielsen, et al., 2018, s.47). For noen kan dette fraværet av kontroll være befriende, men dersom en ikke blir fortrolig med dette, så bør en nok ikke flytte samtalen ut (Gabrielsen, et al., 2018, s.49).

Samtale ute i naturen er ikke for alle. Noen av informantene hadde ikke helse til å gå i naturen og dette kan også gjelde ungdommene. En samtale ute krever også en del planlegging og kan være noe «vær avhengig». Det tar også litt mer tid, enn en samtale på et kontor. Gabrielsen, et al. (2018) skriver i sin bok at man kan miste en del av oppmerksomheten på hverandre når en er ute. Et kontor med stabil temperatur, behagelige stoler og passe avstand gir en helt annen ro (Gabrielsen, et al., 2018, s.44).

Er kontoret en bedre plass å møtes? Gabrielsen, et al. (2018) skriver i sin bok at kontoret er på mange måter «min» hjemmearena. De som kommer hit, kommer som gjest (Gabrielsen, et al., 2018, s.48). Gir dette et større skille mellom samtaleperson og ungdom? Som diakon skal en prøve å være en likeverdig medvandrer og utligne eventuelle maktforskjeller mellom seg selv som hjelper og den som trenger hjelp (Dietrich, S. 2014, s.21-24). Å sitte inne på et kontor å prate kan oppleves veldig intenst for en ungdom. Ikke alle klarer å få de pausene som de kanskje trenger (Gabrielsen, et al., 2018, s.47).

6.1.2 På sosiale medier

Når det norske samfunn stengte ned i mars 2020 viser en rapport av Fjørtoft (2020), at det norske samfunn klarte å komme i gang med en digital hverdag uten store teknologiske utfordringer. Hun henviser til en Europabarometer-undersøkelse som ble gjort for over 10 år siden, som kom fram til at vi i Norge lå på topp i bruken av digitale hjelpemidler og nettbruk. Selv om overgangen til den digitale hverdagen ble plutselig, var vi ikke uforberedt (Fjørtoft, 2020, s. 12-13).

De fleste av informantene benyttet seg av ulike sosiale medier for å kommunisere med ungdom. En del av informantene benyttet også sosiale medier til å holde kontakt med dem ved å *like* det de la ut, eller selv legge ut ulike temaer til diskusjon og informasjon. Ungdom har behov for å vise seg fram og få respons på det de gjør. Ved å *like* og kommentere det de legger ut på sosiale medier, kan dette gi dem en følelse av aksept, bekreftelse, forståelse og tilhørighet (Erikson, 1968, s.128-130). Som voksenperson i møte med ungdom på sosiale medier, så tenker jeg at vi gjør en viktig jobb ved å styrke ungdommenes identitet, ved å «se» dem og møte dem på deres «hjemmebane» og gi dem tro på egne ressurser (Grevbo, 2006, s. 375-376).

Chat «rommet»

Mange av informantene oppga at ungdommene var veldig åpne om vanskelige temaer innenfor de ulike samtalestedene på sosiale medier. En mulig årsak til dette kan være som tidligere nevnt i kapittel 3.4.2, at et ansiktsløst chatterom føles tryggere enn å skulle møtes ansikt til ansikt (Willemse, 2016, s.24). De informantene som kommenterte dette, oppga også informasjon om at de hadde god kontakt med ungdommene og hadde bygget tillit til dem over lang tid, noen flere år. Tillit er noe som bygges opp over tid blant annet ved tilstedeværelse og anerkjennelse. En får også tillit ved å ha en yrkestittel og en slik tillit gir en betydelig makt som en må være klar over i møte med andre (Eide & Eide, 2018, s. 26).

Samtale i ulike chatterom kan også fungere som en test plass, for å dele vanskelige temaer som en ennå ikke har klart å dele med eksempelvis psykologen. For noen kan det være lettere å skrive smertefulle erfaringer enn å si det med ord (Willemse, 2016, s.31). Å være en samtalepartner som tåler å «høre» det ungdommene kommer med er viktig. Som sjelesørger skal en ta utgangspunkt i ungdommens opplevelse av sin egen situasjon. En må være tilgjengelig og svare på en slik måte at de føler seg «sett» (Grevbo, 2006, s. 375). Dette vil jeg tro kan være en utfordring på chatt.

Forskning viser mer ensomhet

Vi vet at mange ungdom har vært «sosiale» på ulike sosiale medier under pandemien. Men har denne måten å være sosial på ført til mindre ensomhet? Engvik (2019) fikk tilbakemelding fra en ungdom via Snap om dette. Ungdommen trodde at sosiale medier kanskje skapte mer ensomhet og forklarte dette med egne erfaringer:

«Hvis jeg ser noe morsomt f. eks., og legger ut en Snap på story, så kan jeg jo se alle som har sett den. Men ingen ler tilbake, og da føler jeg meg bare teit. Kanskje lo de for seg selv, men det vet ikke jeg og dermed får jeg en følelse av at alle syns det var teit og jeg får en følelse av ensomhet. Kanskje til og med en følelse av at alle ler av meg, og ikke med meg» (Engvik, 2019, s.12).

Avhengighet? Trenger bekreftelse

Positiv tilbakemelding via *likes* eller kommentarer er en ny måte å få aksept på. Det gir også en oversikt med tall, som en lett kan sammenlikne med andre. For noen kan dette bli en besettelse i å få mer (Valdem, 2019, s.37). Som tidligere nevnt i kapittel 3.2.2 mener Honneth (2003) at mennesket trenger anerkjennelse for å utvikle en sunn identitet. Anerkjennelse fra familie, venner og fra samfunnet. Dette for å utvikle et positivt forhold til seg selv og økt selvtillit (Honneth, 2003, s.14-18). Positiv tilbakemelding via *likes* eller kommentarer over sosiale medier, vil jeg si er «tallbasert» anerkjennelse fra samfunnet. Gir denne formen for anerkjennelse økt selvtillit, dersom ungdommene sammenlikner seg selv med andre ut fra hvor mange *likes* de har?

Mangel på nonverbal kommunikasjon, noe utfordrende

Ved kommunikasjon over Chat på sosiale medier, telefon eller Zoom/Teams, så mister en mye nonverbal kommunikasjon. Som tidligere nevnt i kapittel 3.4.1 er nonverbal kommunikasjon en stor del av vår kommunikasjon, den er også avgjørende for utvikling av trygge relasjoner og kontakt med den en skal snakke med. Via nonverbale signaler gir vi uttrykk for om vi føler oss trygg eller ikke, og om vi er innstilt på å lytte eller ikke (Eide & Eide, 2017, s. 135-136).

Observasjon av ansiktsuttrykket gir oss en god del informasjon om følelser og reaksjoner (Eide & Eide, 2017, s. 141). Blikk kontakt gir også informasjon om personlige kvaliteter, reaksjoner eller oppmerksomhet (Eide & Eide, 2017, s. 144-145). Muligheten til å observere ansiktsuttrykk og blikk kontakt blir naturligvis borte når en kommuniserer på en slik måte at en ikke ser den andre. For mange var dette utfordrende og to av informantene gav også uttrykk for dette:

«Det er veldig vanskelig å sitte og snakke om ulik problematikk når du ikke kan se folk. Ikke se blickene eller stemningen..» (Helses. 2). «Det var veldig, veldig krevende med disse telefonene. Å ikke kunne lese den jeg snakket med annet enn det den sa.. spesielt når jeg aldri hadde truffet folk før» (Diakon 4).

6.2 Taushetsplikt og personvern

En av informantene opplevde at noen ungdom skrev veldig, veldig private ting på sin private profil. Profilen kunne ses av kanskje 2000 mennesker og h*n oppfordret naturligvis de som gjorde dette til å ta det bort. H*n måtte ivareta ungdommenes personvern på en ny måte.

«Det syntes jeg var veldig skummelt i begynnelsen, fordi jeg var veldig redd for at det skulle være avvisende hvis det i tillegg var noen jeg ikke kjente. Men det virket ikke som at det opplevdes slik. Det var mer slik: «Oy, jeg tenkte meg ikke om». (Diakon 4).

Diakon eller annet personell som arbeider med mennesker i sin stilling, har som regel underlagt taushetsplikten. Som tidligere nevnt i kapittel 3.4.3 er diakonen underlagt yrkesetiske retningslinjer som klart sier at en skal ivareta tillit og fortrolighet som det enkelte menneske viser deg. Diakonen har taushetsplikt om personlige forhold som en får kjennskap til i sin tjeneste (Det Norske Diakonforbund, 2014, s. 9) I personopplysningsloven står det også at en skal behandle personopplysninger på en slik måte at den enkelte er beskyttet mot å bli krenket (Personopplysningsloven, 2018, § 1-4).

Som tidligere nevnt i kapittel 3.4.2 åpner kontakt over sosiale medier opp for deling av bilder og videoer. Kanskje spesielt over Snapchat. Dersom filene først er på nett er det ikke alltid like enkelt å fjerne det helt og i enkelte tilfeller kan det bryte med personvernet, da bilder kan bli delt uten samtykke (Valdem, 2019, s.33-34). Barnevernet melder dessverre også om en bekymring for at flere barn utsettes for nettovergrep nå i disse tider, enn tidligere (Kjøs, 2021, s.13). Det er også lettere å være stygg mot andre når en kan være anonym på sosiale medier da det er lett å trykke på «sende knappen», uten å tenke over konsekvensene (Slettland, 2014, s. 192-193).

Juridisk sett er Facebook et offentlig rom selv om mange ser på det som en «lukket» arena og at enkelte ytringer kun er ment for en gruppe mennesker. Helsepersonell eller andre yrkesidentiteter som legger ut ytringer på sosiale medier, kan skape ulike reaksjoner hos leseren som igjen kan utfordre taushetsplikt og lojaliteten til mennesker en møter og arbeidsplassen (Slettland, 2014, s. 193).

6.3 Samarbeid

I kapittel 1. stilles det spørsmål til om diakonen kan være en rådgivertjeneste for unge, med hjelp og støtte i vanskelige valgsituasjoner (Kirkerådet 2010, s.18). Dette tenker jeg er mulig. En del av informantene hadde samarbeid med skole og ulike yrkesgrupper for å kunne være en tilgjengelig samtalepartner for ungdom. To av diakonene hadde også eget kontor på skolene og tilbydde samtale for ungdom i tillegg til helsesykepleierne.

Når samarbeid i «stab» eller mellom ulike yrkesgrupper og organisasjoner fungerte bra, opplevde samtlige av informantene at de kunne få til mye og nye dører åpnet seg. Dette er noen en ønsker med det som en også kaller for samskaping (Kobro, 2018, s. 11-12). I følge en av informantene hadde de klart og fått til et samarbeid med skolen, slik at diakon og en annen kommunalt ansatt skulle ha ansvar for en jentegruppe. De hadde også fått ordnet med flere voksne som kunne være ute blant elevene i langfriminuttet, som en samtaleperson. I følge en kartlegging av samarbeid mellom kirke og helsetjeneste gjort av Angell & Selbekk (2005). Kom det fram at diakonen har stor betydning for om menighetene har et samarbeid med den kommunale helsetjenesten. Dette gjaldt blant annet forebyggende arbeid for barn og unge (Angell & Selbekk, 2005, s.12). Ved godt samarbeid kan en skape mer robuste og treffsikre løsninger på de ulike problemer. Gapet mellom de ulike organisasjonene eller yrkesidentitetene blir også mindre og en kan effektivisere arbeidsoppgavene bedre for og nå et felles mål (Kobro, 2018, s. 11-12).

Ikke alle klarer å samarbeide like godt og konflikter kan oppstå. En informant opplevde at samarbeid i stab ble veldig utfordrende. Dette førte til at tilbudet rettet mot ungdom på sosiale medier ble redusert. I følge informanten, så hadde mulighetene for hva de hadde fått til vært større dersom «staben» hadde vært rausere. I et annet tilfelle, ved et selvmord, opplevde en informant at kirke og helsevesen arrangerte parallelle arrangementer for samme ungdomsgruppe. Dette var svært uheldig. Samarbeid kan, som nevnt også være et minefelt for konflikter og interessemotsetninger. Dersom en ser verden på ulike måter kan det være vanskelig å komme fram til et felles mål (Kobro, 2018, s. 19).

Samarbeid mellom ulike sektorer er ikke uproblematisk. Noen av konfliktene kan handle om det økonomiske, det juridiske og det politiske. Struktur, kultur og hvordan en skal styre det kan også være problemområder (Kobro, 2018, s. 10).

6.4 Tips til diakoner eller andre som arbeider med ungdom

6.4.1 Bygge tillit og «se» ungdommene

I møte med utsatte mennesker må en som fagperson være bevist på hvordan en er, tolker, ser og oppfører seg. En kan fort undertrykke eller overkjøre andre mennesker dersom en ikke er bevist på dette (Dietrich, 2014, s.14-19). Å misbruke sin makt ved å avvise, krenke eller gå forbi kan gjøre at ungdom mister tillit til deg som samtalepartner. Ungdom som tar kontakt er ofte i sårbare situasjoner og maktbalansen kan fort bli skjev. For å skape tillit må en heller støtte, lytte og hjelpe (Eide & Eide, 2018, s.26-27). Kateket 1 oppfordrer oss alle til å «se» og lytte til hver enkelt som tar kontakt. H*n sa at det som for deg kan virke som et lite problem, kan være et stort problem for ungdommen. Dette er også i følge Grevbo (2006) en viktig sjelesorgsmetode (Grevbo 2006, 375).

«Det har vært noen selvmord blant jenter som det på en måte ikke har blinket på noen risiko soner. Så tenker jeg at.. ja.. vi må ta det seriøst også det at det er noe som for oss voksne kan virke som: Ja, ja, en liten hjertesorg, det går over.. Kan bety veldig mye for ungdommer akkurat da.. og da, ta det seriøst, alt som kommer tenker jeg. Men uten å overdramatisere det» (Kateket 1).

Diakon 3 var nøye på dette med å si «Hei!» til ungdommene. Når h*n ikke husket navne på dem, var det «Hei vennen!». I følge Honneth (2003) er det viktig å anerkjenne ungdom ved å se etter det som bli gjort riktig og bygge på ungdommenes styrker og positive egenskaper. Personlig anerkjennelse og støtte gir motivasjon, pågangsmot og styrker identiteten (Honneth, 2003, s. 14-19). Å si «Hei!» til ungdom en møter kan være en måte å anerkjenne dem på.

Dersom ungdommene ikke opplever å bli anerkjent fra venner og samfunnet, vil deres «ego» svekkes og de kan oppleve seg som mislykket og få dårlig selvtillit. Dersom de mister troen på seg selv kan dette føre til rolleforvirring og i verste fall en personlighetsforstyrrelse (Eriksson, 1968, s. 241-249). Anerkjennelse handler ikke bare om å gi positive tilbakemeldinger. Anerkjennelse er også det å gi konstruktiv kritikk for å forhindre at ungdommene utvikler seg i en retning som ikke er bra (Espedal, 2019, s. 299).

Ungdom trenger å få tilbakemelding og anerkjennelse på at de er god nok slik som de er. I ungdomstiden blir de spesielt usikre på hvem de egentlig er, hvilken seksuell legning de har

og hvilken plass de har i samfunnet (Erikson, 1968, s.128-134). Som trygge voksne kan vi bidra til å styrke deres identitet og vise at vi trenger hverandre. Som diakon kan en også prøve å formidle om nødvendig med ord, at en er god nok som en er og elsket av Gud (Jordheim, 2011, s. 14). Diakon 4 fortalte at de har opplevd en del selvmord blant ungdom i det området h*n jobber i. H*n har prøvd å finne en rød tråd i hvorfor og tror at:

*«..mye av det hadde løst seg om vi hadde et samfunn hvor vi slapp og si at noen falt utenfor. Eller noen ikke fant plassen sin. Å det er jo et oppdrag som kirke og kommune virkelig bør ta på alvor. Utvide plattformen, slik at det er plass til mangfoldet»
(Diakon 4)*

6.4.2 Veiledning

I møte med andre mennesker gir en ofte mye av seg selv. En får også mange ulike historier, som gjør inntrykk på deg som menneske. For å klare å stå i jobben og ta vare på seg selv oppfordres det til at en søker veiledning eller sjelesorg (Jordheim, K. 2011, s.23). Grevbo (2018) anbefaler sjelesørgere å få sjelesørgersk veiledning når en har behov for det for å forhindre utbrenthet eller å møte «veggen». Dette kan skje dersom en over tid gir for mye av seg selv uten å få «påfyll». Kjennetegnene på utbrenthet er blant annet tretthet, dårlig konsentrasjon, irritabilitet, sinne, søvnproblemer, med mer (Grevbo, 2018, s.460-461).

Dersom en ikke får veiledning eller sjelesorg kan det også føre til utmattelse ved at en tar ungdommen «med seg hjem». Diakon 2 nevnte dette med at en fort kan blande inn egne ting eller problemer i samtalen, som ikke hører hjemme der. H*n sa at dette måtte fin tynnes hele veien. Ved å bli veiledet, kan vi lettere se oss selv utenfra og vurdere hvordan vi formidler egne meninger og holdninger til ungdommen. Det vil også bli lettere å se hvilket forsvar vi tyr til dersom vi blir presset (Okkenhaug, 2010, s. 67).

6.4.3 Skille jobb og privatliv

Noen av informantene brukte sin private profil på sosiale medier og argumenterte for dette. De oppga at det opplevdes som positivt å være «seg selv» og en var mer tilgjengelig. Diakon 4 opplevde at ungdommen tok hensyn til denne tilgjengeligheten. De tok ikke kontakt til alle døgnets tider og dersom h*n trengte en pause, så koblet h*n seg bare av internett. H*n sa også at dersom det var noe alvorlig, så ringte de på telefon. En annen informant valgte å være

synlig på Snapchat kartet, dette var noe utfordrende. Ungdommen så når h*n var inne på Snap og stilte spørsmål til hvorfor h*n ikke svarte på meldingene, dette fordi de kunne se når h*n var pålogget på Snapchat kartet. Ungdommene ble fort vant til graden av tilgjengelighet. Diakon 1 opplevde det som noe utfordrende å skulle trekke tilbake denne tilgjengeligheten når de først var vant til dette. H*n løste dette med å legge ut en Snapchat storry om at h*n ikke mente noe vondt dersom h*n ikke svarte med en gang. Dette godtok ungdommene.

Engvik (2019) valgte å være «Helsesista» på Snapchat privat og ubetalt. Hun opplevde at hun ikke klarte å svare alle, eller åpne alle Snap hun fikk fra ungdom, fordi hun bare var én person. Hun tok et valg om å fokusere på de hun klarte å svare og ikke på det hun ikke fikk gjort. Hun kom med et råd: Tenk at en gjør så godt en kan, og det er godt nok. Selv om dette kan ha ført til at noen ikke har fått svar fra henne og at det kanskje ikke gikk bra (Engvik, 2019, s. 197).

For noen er det greit å være tilgjengelig på denne måten, men for andre er det ikke det. Hvor går grensen for hvor tilgjengelig en skal være? Helses. 1 trakk fram dette med at det var viktig med klare tydelige grenser. Da visste også ungdommene når de kunne ta kontakt og at det var trygt. H*n sier at:

«Det hadde ikke falt meg inn å bruke min private Snap Chat konto for å nå ut til ungdom. Jeg tenker det er veldig viktig å skille mitt privatliv og den jobben med ungdommene. Også for deres del. Jeg er veldig nøye på å si til dem: Her har du mitt mobilnummer, det er min jobbtelefon. Det er ikke en telefon som jeg har liggende hjemme. Den er kun til ungdommene. Også har jeg min private telefon. De skal også vite at det er trygt. Det er viktig å skille privatlivet og jobben, for min del og for deres del. Det skal ikke være en blanding» (Helses. 1).

På spørsmål om de på helsestasjonen kunne tenke seg å starte med en egen Snapchat profil svarte Helses. 1 at:

«Hvis det blir en Snap konto, så må den først godkjennes av kommunen og alt, før det settes i gang... For man må lage seg en plan. For de tar jo kontakt og hva gjør en med det.. og forventer ungdommene at det skal være bemannet hele døgnet? Så det er ikke helt problemfritt å starte opp med noe slikt. Det må være veldig klare retningslinjer på hvordan det skal være. For det er dumt om ungdommene har en forventning til at da

kan jeg sende melding lørdag også får jeg svar også plutselig er det ikke slik» (Helses. 1).

Diakon 3 trakk fram dette med å være synlig også når en ikke er på jobb. H*n sa at dette stort sett gikk greit, men når h*n trengte å handle for seg selv, kjørte h*n til et sted der h*n visste at h*n ikke kom til å treffe på kjente. Den yrkesidentiteten en har kan gi noen utfordringer dersom en ikke setter begrensninger. H*n nevnte også at diakonyrket på en måte var en livsstil, mer enn en ni til fire jobb. Okkenhaug (2010) skriver i sin bok at en sjelesørgerisk kompetanse er å se hvor ens egne grenser går. En må vise ungdommene hvor grensene går. Både i forhold til ungdommen og i forhold sin egen tilgjengelighet, krefter og engasjement. En kan oppnå større ydmykhet dersom en viser dette. Det kan også være med på å få de til å skjønne at vi er avhengige av hverandres hjelp (Okkenhaug, 2010, s. 92).

7 Konklusjon og avsluttende kommentarer

Undersøkelser har visst at ensomhet har blitt et økende problem blant ungdommene, noe også min forskning bekrefter. Årsaken til dette kan være sammensatt. Men på bakgrunn av det jeg har funnet ut i oppgaven, kan isolasjon og økende bruken av sosiale medier være én årsak.

Jeg fant også ut at informantene har syntes at det har vært utfordrende å skulle møte ungdom fysisk under koronapandemien. Likevel var det en del av dem som fikk det til. Selvfølgelig med noen begrensninger og restriksjoner. Møteplassene var: Gåtur ute i naturen, på kafeen, på «klubb» og på kontoret. Flesteparten benyttet seg også i tillegg av sosiale medier som møtepunkt eller en plass for å anerkjenne ungdommene, ved å *like* eller kommentere ting de la ut.

Av fysiske møtepunkter valgte flertallet gåtur i naturen. Erfaringer fra dette var at de fikk en god dialog med ungdom. Naturen i seg selv gav også et avbrekk i samtalen dersom en skulle trenge det. Forskning viser at bruk av kropp i natur under samtale har mange positive effekter. Flesteparten gav også tilbakemelding på at de ønsket å benytte seg mer av dette i samtale med ungdom.

På sosiale medier brukte flertallet «Chat på Messenger» etterfulgt av Snapchat. De som benyttet seg av dette gav tilbakemelding på at det fungerte egentlig greit som kommunikasjonskanal. Teori trekker fram at dette kan være en positiv måte å kommunisere på, da enkelte ungdom kan synes at det er lettere å snakke om vanskelige temaer ved å skrive om det. Andre igjen trekker fram mangel på mulighet til å lese nonverbal kommunikasjon og kroppsspråk som en utfordring.

En oppsummering av intervjupersonenes tips til diakoner og andre som arbeider med ungdom, er å *være der ungdommene er*, enten det er arenaer som: sosiale medier eller fysiske møtepunkter. De trenger å bli sett, føle at noen bryr seg og er villig til å lytte. Det tar tid å bygge relasjoner med ungdommene for at de skal få tillit til deg, at de skal ta kontakt og kunne åpne seg.

En bør også ha et klart skille mellom jobb og fritid for å kunne klare å holde ut i tjenesten over mange år. Klare retningslinjer og rammer er også med på å trygge, slik at *når* de tar kontakt, så vet de at det er trygt. Den stillingen vi har som diakon, helsesykepleier eller

kateket, kan gi tillit til ungdommene. Dette fører også med seg en viss makt som en bør være oppmerksom på. Et annet tips var å gå i veiledning. Dette for å kunne yte bedre omsorg for ungdommene. For å reflektere over vanskelige situasjoner og for å kunne reflektere over egne reaksjoner i møte med ungdommens historier. Personvern på sosiale medier er viktig å fokusere på når en kommuniserer over nett med ungdom. Tema til videre diskusjon eller forskning er: «Er Messenger via Facebook og Snapchat en trygg nok plattform til sjelesørgeriske samtaler i forhold til evt. hacking?»

I starten av oppgaven hadde jeg tenkt å intervju to yrkesidentiteter, men ved en tilfeldighet fikk jeg også mulighet til å intervju en kateket. Dette tenker jeg styrker oppgaven ved at jeg får ulike perspektiver fra ulike yrkesgrupper som arbeider med ungdom. Deres erfaringer er nyttige i videre arbeid med ungdom. Ved å få fram de ulike yrkesidentitetenes erfaringer, kan en også se verdien av tverrfaglig samarbeid i framtidig diakonalt arbeid med ungdom. Med ulik kompetanse og erfaring bringer man nye løsninger mot et felles mål: Å bedre tilværelsene for ungdom, være trygge voksne og skape felles møtepunkter. De ulike yrkesgruppene kan være skole, miljøarbeider, helsesykepleier, tverrfaglig team, diakon, kateket, menighet, politi, ungdomsklubb etc. Dette er viktig for å kunne gi et godt og variert tilbud til ungdommene, forebygger ensomhet, depresjon, selvmord og forivrelse av identitet. Sammen er vi sterke og kan klare mye mer! På bakgrunn av det jeg har funnet i oppgaven, ved å «være der ungdommen er», ser det ut for at en bør finne en gylden middelvei ved å bruke *både* fysiske møtepunkter og møtepunkter på sosiale medier for å nå ungdommene.

7.1 Veien videre

Andre temaer som fattet min interesse underveis i oppgaveskrivinger var de punktene jeg nevner under. Jeg tenker de kan være temaer til diskusjon eller videre forskning.

- Kan kirke og kommune sammen kan klare å skape plass for mangfoldet og formidle at en er god nok slik som en er?
- Det var også en utfordring at det var få menn i diakon og helsesykepleier yrkene. Jeg tenker at det er behov for flere menn for å gi en mer variert utfyllelse av arbeidsoppgavene. Menn og kvinner løser problemer forskjellig. Hvordan kan man rekruttere flere menn til disse yrkene?
- Trenger kirken å profilere seg mer og utvide samarbeidet litt mer? Helsesykepleierne som jeg intervjuet hadde ikke samarbeid med diakon eller kirke.
- Det hadde også vært spennende å forske mer på hva som kan være årsaken til skolevegringen som nå har blitt et økende problem blant ungdom til en av informantene. Er det flere som erfarer denne skolevegringen?
- En helsesykepleier opplevde at det ble mindre trafikk på døren etter at skolene åpnet opp, jeg undrer meg over hva årsaken til dette er? Er det flere som opplever dette?
- Det hadde vært interessant å forske mer på konsekvensen av all denne digitaliseringen som vi alle måtte forholde oss til under pandemien.

Litteraturliste

Angell, O. H. & Selbekk, A. S. (2005). *Kirke og helse. Kartlegging av diakonalt helsearbeid i Den norske kirke*. (26. oktober 2021). Rapport nr. 3/2005, Avdeling for forskning og utvikling, Diaforsk ISBN 82-8048-052-8 Oppdragsgiver: Kirkerådet. Hentet fra: <http://hdl.handle.net/11250/98551>

Bibelen (2011). Bibelselskapet. Aarhus.

Brantzæg, B. P & Lüders, M. (2009). *Privat 2.0: Person- og forbrukervern i den nye medievirkeligheten* (31. oktober 2021). (SINTEF rapport 2/2009). Hentet fra <https://sintef.brage.unit.no/sintef-xmlui/handle/11250/2389164>

Brunvoll, A. (1991). *Den norske kirkes bekjennelsesskrifter* (4. opplag). Lunde forlag og Bokhandel A/S, Oslo

Danbolt, L. J. Sandsmark, A, Stokka, E. & Stålsett, G. (Kommer 2022). *Hva snakker sjelesørgere med ungdom om? En online spørreundersøkelse blant ungdomssjelesørgere*. I Tidsskrift for praktisk teologi 2022/1 (Fått tilgang tidligere, skrevet ut på A4 side s. 1-17)

De Nasjonale forskningsetiske komite. (2019). *Generelle forskningsetiske retningslinjer*. (funnet 05. mai 2021). Hentet fra: <https://www.forskningsetikk.no/retningslinjer/generelle>

Det Norske Diakonforbund (2014). *Retningslinjene gjelder for diakoner som er medlemmer av Det Norske Diakonforbund*. (25. oktober 2021). Vedtatt av Den Norske Diakonforbunds generalforsamling 18.9. 2014. Hentet fra: https://www.diakonforbundet.no/images/Yrkesetiske_retningslinjer_diakoner.pdf

Dietrich, S. (2011). Forståelsen av diakontjenesten i Den norske kirke. I S. Dietrich, K. Nordstokke & K. K. Korslien (Red.), *Diakonen- kall og profesjon* (s.111-125). Trondheim: Tapir akademisk forlag.

Dietrich, S. (2014). Reflections on Core Aspects of Diaconal Theory. I S. Dietrich, K. Jørgensen, K. K. Korslien & K. Nordstokke (Red.), *Diakonia as Christian social practice: An introduction* (s. 13-27) Oxford: Regnum.

Eide, H. & Eide, T. (2017). *Kommunikasjon i relasjoner, personorientering, samhandling, etikk* (3. utg.). Gyldendal Norsk Forlag AS

Engvik, T. M. K. (2019). *#Vågåvære* (1.utgave) Cappelen Damm AS.

Erikson, E. H. (1968). *Identity. Youth and Crisis*. W. W. Norton & Company, Inc. New York. London.

Espedal, G. (2019). «Tøff love» Anerkjennelse og ledelse i en organisasjonssammenheng. I Aadland & Askeland (Red.), *Verdibasert ledelse* (s. 286-302). Cappelen Damm AS

Fjelnseth, M. & Sjølie, H. (2021). *#Utenfilter – ensomhet og identitet på sosiale medier*. Tidsskrift for psykisk helsearbeid. (funnet 31. oktober 2021). Volum 18. Nr. 2 (s. 162-174). Artikkel, Vitenskapelig Publikasjon. Universitetsforlaget. Hentet fra: <https://doi.org/10.18261/issn.1504-3010-2021-02-04>

Fjørtoft, S. O. (2020). *Nær og fjern. Læreres erfaring med digital hjemmeskole våren 2020* (SINTEF rapport 2020) (funnet 31.10.2021). Hentet fra: <https://sintef.brage.unit.no/sintef-xmliui/handle/11250/2676094>

Gabrielsen, L. E., Storsveen, E. B., Kerlefsen, R. (2018). *Når terapeuten forlater kontoret. Erfaringer fra å drive psykisk helsearbeid ute i det fri*. (funnet 06. juni 2021) Tidsskrift for psykisk helsearbeid. Volum 15. Nr. 1. (s. 40-51). Universitetsforlaget. Hentet fra: <https://doi.org/10.18261/issn.1504-3010-2018-01-05>

Glagstad, Ø. & Gisle, J. (2018) *Personopplysningsloven i Store norske leksikon på snl.no*. (funnet 8. november 2021). Hentet fra: <https://snl.no/personopplysningsloven>

Grevbo, T. J. S. (2018). *Sjelesorg i teori og praksis. En lærebok og håndbok med mange perspektiver* (1. opplag). Lunde Forlag AS

Grevbo, T. J. S. (2006). *Sjelesorgens vei. En veiviser i det sjelesørgeriske landskap- historisk og aktuelt*. Oslo. Luther Forlag AS.

Halvorsen, K. (2005). *Ensomhet og sosial isolasjon i vår tid* (1. utg.). Gyldendal Akademisk

- Honneth, A. (2003). *Behovet for anerkendelse: en tekstsamling*. Hans Reitzels Forlag. København.
- Håkonsen, K. M. (2004). *Innføring i psykologi* (3. utg.). Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Johannessen, A., Tufte, P.A. & Christoffersen, L. (2019). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (5.utg.). Oslo: Abstrakt Forlag AS.
- Jordheim, K (2009). Plan for diakoni i den norske kirke – en presentasjon. I K. I. Johannessen, K, Jordheim & K. K. Korslien (Red.) *Diakoni: En kritisk lesebok* (s.13-27). Trondheim: Tapir akademisk forlag.
- Jordheim, K. (2011). Diakon i ulike kontekster – praksisrelaterte erfaringer. I Dietrich, S. Korslien, K. K. og Nordstokke, K. (red), *Diakonen – Kall og profesjon* (s. 13-14). Tapir Akademiske Forlag.
- Jordheim, K. (2011). Diakon i menighet. I Dietrich, S. Korslien, K. K. og Nordstokke, K. (red), *Diakonen – Kall og profesjon* (s. 15-26). Tapir Akademiske Forlag.
- Jordheim, K. (2011). Diakon i internasjonalt arbeid. I Dietrich, S. Korslien, K. K. og Nordstokke, K. (red), *Diakonen – Kall og profesjon* (s. 39-46). Tapir Akademiske Forlag.
- Kirkerådet (2020). *Plan for diakoni i Den norske kirke*. Kirkerådets kommunikasjonsavdeling
- Kirkerådet (2010). *Plan for diakoni i Den norske kirke*. Kirkerådets kommunikasjonsavdeling.
- Kirkemøtet (2004c). *Protokollat Bispemøtet 32/04* (Vedlegg til Kirkemøte sak 08/04)
- Kjøs, P. Klippen, I. Hovgaard, H. Krokstad, S. Sletten, M. A, Lekang, B. Konar, M. Møgster, R-L. Antonsen, M. Modalen, M. Stramsø-Ellingsen, H. og Bakkeng, C. L. (2021). *Livskvalitet, psykisk helse og rusmiddelbruk under Covid-19-pandemien. Utfordringsbilde og anbefalte tiltak*. Rapport fra Regjeringsoppnevnt gruppe. (funnet 28. oktober 2021). Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/f3f79f0e0acf4aebaa05d17bfdb4fb28/rapport-fra-ekspertgruppe-livskvalitet-psykisk-helse-og-rusmiddelbruk.pdf>
- Kobro, L. U. (2018). *La oss gjøre det sammen. Håndbok i lokal samskapende sosial innovasjon* (2. opplag). (funnet 5. november 2021). Høgskolen i Sørøst-Norge/Senter for

sosialt entreprenørskap og samskapende sosial innovasjon. Hentet fra:

<https://www.ks.no/contentassets/1185e99e08a441d8a1f4d4856ada6032/handboka.pdf>

Korslien, K. (2009). Anerkjennelsens plass i diakonien. I Johannessen, K.I, Jordheim, K. og Korslien, K. K. (red). *Diakoni en kritisk lesebok* (s. 87-100) Tapir Akademiske Forlag.

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (3. utg.). Gyldendal akademisk.

Martinsen, E. W. (2018). *Kropp og sinn. Fysisk aktivitet-Psykisk helse-Kognitiv terapi* (3. opplag). Fagbokforlaget.

Nyquist, A. (1979). *Kepler*. Aschehoug.

Okkenhaug, B. (2010). *Når jeg ser ditt ansikt. Innføring i kristen sjelesorg* (3.opplag). Verbum.

Personopplysningsloven (2018). *Lov om behandling av personopplysninger* (LOV-2018-12-20-116). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/LTI/lov/2018-06-15-38> (Hentet: 8. november 2021)

Postholm, M. (2011). *Kvalitativ metode* (2. opplag). Universitetsforlaget AS.

Slettland, N. (2014). *Helsekommunikasjon og digitale medier* (1. opplag). Gyldendal Norsk Forlag AS.

Stålsett, S. J. (2017). *Flukten som teologisk sted: Om prekær migrasjonsefaring, diakoni og teologisk produksjon*. Tidsskrift for praktisk teologi: Tilleggs hefte til Luthersk kirketidene, 34 (1), (s.4-12). ISBN/ISSN: 1893-4773

Thagaard, T. (2016). *Systematikk og innlevelse: en innføring i kvalitative metoder* (3.opplag). Fagbokforlaget.

Thomasen, M. (2006). *Vitenskap, kunnskap og praksis: innføring i vitenskapsfilosofi for helse- og sosialfag* (1. utg.). Gyldendal Norsk Forlag AS.

Tjernshaugen, A., Hiis, H., Bernt, J. F., Braut, G. S. (2021) Koronavirus-pandemien 2020-2021 i Store medisinske leksikon på snl.no. (funnet 28.10.2021) Hentet fra:

https://sml.snl.no/koronavirus-pandemien_2020-2021

Valdem, C (2019). *Snapchat: hjelp eller plage? En oppgave om ungdommers bruk av snapchat*. Bacheloroppgave. NTNU. Trondheim. Hentet fra:

<http://hdl.handle.net/11250/2609605>

Willemse, D. (2016). «...*face-to-face* blir altfor synlig og sårbart» *Ungdom, skam og openheit på Kirkens SOS-chat*. Tfs Tidsskrift for Sjelesorg, (s. 22-33).

Vedlegg 1 Intervjuguide

Vedlegg

Intervjuguide

Åpningsfasen

- Presenter deg selv og jobben din.. (antall år)

Introduksjonsfasen

- Hvilke konsekvenser opplever du at koronapandemien har hatt for ungdommene?

Overgangsfasen

- Hva var de opptatt av å snakke om? (Tema)
- Har temaene i samtale endret seg under korona pandemien? (Hva er forandret?)
- Har behovet for samtaler endret seg?

Hovedfasen (Halvparten av tiden)

- Hvordan har samtaletilbudet vært?
- Har du benyttet deg av naturen som samtalested? (Si litt mer om dette...)
- Har du benyttet deg av sosiale medier som samtalested? (Si litt mer om dette/hvilke sosiale medier...)

Avrunding

- Hva har fungert best og hva har du vært mest fornøyd med?

Hensikten med studien er:

Hvordan opplevde diakoner, diakoniarbeidere og helsesykepleiere at de kunne møte ungdom under koronakrisen når de fysiske møtepunktene manglet? Og hvilke måter kan erfaringene fra denne perioden nyttiggjøres videre innenfor diakonalt arbeid med ungdom?

Avslutning

- Har du noen tips til diakoner og diakonimedarbeidere i forhold å komme i kontakt med ungdom for å tilby samtale?
- Samarbeider du med andre lokale aktører?
- Er det noe vi har glømt?